

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ” _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Економіка та планування бізнесу»

на тему: **«ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА
ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЄКТУ У СФЕРІ ПОСЛУГ (НА ПРИКЛАДІ
СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ)»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН

Сігіда Мілена Олександрівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Доброва Наталя Василівна _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДКРИТТЯ ВЛАСНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я	
1.1. Характеристика бізнес-ідеї створення власної справи на ринку психологічних послуг.....	7
1.2. Умови організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері психічного здоров'я.....	16
1.3. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування новоствореного бізнесу.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ	
2.1. Аналіз ринку психологічних послуг в м. Одеса.....	22
2.2. Оцінка внутрішніх конкурентних переваг бізнесу	27
2.3. Формування витрат на відкриття та функціонування психологічної студії.....	38
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВІДКРИТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ	
3.1. Оцінка прибутковості проєкту	53
3.2. Характеристика життєвого циклу проєкту.....	56
3.3. Розрахунок грошового потоку та аналіз показників економічної ефективності проєкту.....	62
3.4. Аналіз можливих ризиків та планування заходів щодо їх запобігання.....	67
ВИСНОВКИ.....	71
Список використаних джерел.....	75

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Послуги психолога, як людини, яка допомагає розібратися в собі, знайти відповіді на свої запитання, вирішити проблеми у різних сферах життя, актуальні завжди. Психологічна підтримка та терапевтичні послуги стають невід'ємною частиною сучасного суспільства, особливо в умовах високої соціальної напруженості, стресу та швидкого ритму життя. На сьогоднішній день, після трьох років війни в Україні, актуальність стала ще більшою. Якщо раніше із запитів до психолога були депресивні та тривожні розлади через повсякденне життя, то зараз психологічна напруга стала дуже великою через постійну загрозу життя, втрати і переселення. До попередніх запитів додалися ще й нові: втрата близьких, адаптація до нових умов (для внутрішніх переселенців та тих, хто стали біженцями за кордоном), загострення відносин між рідними, психічні розлади військових. Якщо раніше до послуг психологів зверталися жінки, то зараз це актуально і для дітей, і для молоді, і для чоловіків.

Створення психологічної студії, яка об'єднує традиційні методи психотерапії та арт-терапію, є актуальним і важливим кроком у задоволенні зростаючого попиту на психоемоційне здоров'я. Останні десятиліття спостерігається значний інтерес до використання арт-терапевтичних методів як ефективного способу роботи з емоційними та психічними проблемами.

Авторами, які заклали розвиток арт-терапії є Адріан Хілл [31] Едвард Адамсон і Маргарет Наумбург [32]. Остання, зокрема, запропонувала концепцію арт-терапії як способу дослідження та вираження несвідомих конфліктів через мистецтво. Значний внесок у розвиток арт-терапії зробила Рогальська-Яблонська І.П. – вона вивчала роль арт-терапевтичних практик у роботі з дітьми та підлітками [1]. Дослідження еволюція стану психологічного стану українців, та ринку психологічних послуг за останні п'ять років зробила Скрипник Л. [24].

Вирішування проблем організації підприємницької діяльності розглядали українські вчені: Доброва Н. В. [3; 4; 5; 6; 8]; Захарченко Н.В. [8]; Карпов В. А. [2]; Сачинська Л. А. [9].

Значущість створення психологічної студії для Одеської області полягає в наступному: Одеса – це культурний, туристичний та економічний центр України, де постійно зростає кількість людей, які переживають психологічні навантаження, особливо на фоні нестабільної політичної та економічної ситуації, загрози життю. Наявність подібної студії забезпечить доступність висококваліфікованої психологічної допомоги для місцевих жителів та внутрішньо-переміщених осіб, що стане важливим внеском у поліпшення психоемоційного стану населення регіону.

Крім того, студія, яка об'єднує різноманітні методи психотерапії, може стати унікальною для регіону, пропонуючи індивідуальні підходи в роботі з клієнтами, включаючи як класичну психологію, так і арт-терапію. Це розширить можливості для різних груп населення, включаючи дітей, підлітків та дорослих, які шукають способи подолати внутрішні конфлікти, переживання та стрес.

Отже, створення бізнесу психологічної студії з послугами психологів та арт-терапії є не лише актуальною та важливою темою для дослідження, але й реальною потребою для Одеси та всієї України в цілому.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних, методичних та прикладних аспектів створення психологічної арт-студії з послугами арт-терапії та психологів у сфері психічного здоров'я в м. Одеса.

Для того, щоб досягти поставленої мети були поставлені наступні **завдання:**

- 1) охарактеризувати бізнес-ідею створення власної справи на ринку психологічних послуг;
- 2) дослідити умови організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері психічного здоров'я;

- 3) обґрунтувати вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування новоствореного бізнесу;
- 4) провести аналіз ринку психологічних послуг в м. Одеса;
- 5) провести оцінку внутрішніх конкурентних переваг бізнесу;
- 6) сформулювати витрати на відкриття та функціонування психологічної студії;
- 7) оцінити прибутковість проєкту;
- 8) охарактеризувати життєвий цикл проєкту;
- 9) розрахувати грошовий потік та проаналізувати показники економічної ефективності проєкту;
- 10) проаналізувати можливі ризики та спланувати заходи щодо їх запобігання.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування доцільності створення психологічної студії на ринку психологічних послуг м. Одеси.

Предмет дослідження – бізнес проєктування започаткування власної справи у сфері психічного здоров'я.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи використовувались такі методи:

- 1) економіко-статистичний аналіз використовувався при аналізі графіків та таблиць;
- 2) маркетинговий метод використовувався при формуванні SWOT-аналізу і PEST-аналізу створюваної психологічної студії;
- 3) порівняльний метод використовувався при дослідженні сучасних підходів до створення підприємства та управління його економічним розвитком;
- 4) розрахунково-аналітичні методи використовувався при визначенні проблем, тенденцій і перспектив розвитку створюваного підприємства;

5) розрахунки показників ефективності проєкту відкриття центру лікування та реабілітації проводилися за допомогою програмного продукту «Excel».

Інформаційна база дослідження: Закони України, інші нормативно-правові акти України, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, Головного управління статистики в Одеській області та Головного управління економіки Одеської обласної державної адміністрації, монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (36 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Основний зміст викладено на 74 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДКРИТТЯ ВЛАСНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ У СФЕРІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

1.1. Характеристика бізнес-ідеї створення власної справи на ринку психологічних послуг

Актуальність бізнес-ідеї створення власної справи на ринку психологічних послуг полягає в тому, що психологічна арт-студія – це сучасний центр психологічної підтримки та творчого розвитку, що поєднує в собі методи арт-терапії та класичної психологічної допомоги. Основною метою бізнесу є надання ефективних інструментів для емоційного розвантаження, самопізнання, гармонізації внутрішнього стану клієнтів та розвитку їх творчого потенціалу.

Основна аудиторія новоствореної психологічної арт-студії – це люди, які відчують стрес, емоційне вигорання, мають психологічні труднощі або просто бажають розвивати свою особистість через творчість. Послуги будуть орієнтовані як на дітей, так і на дорослих.

Планується, що новостворена психологічна арт-студія буде надавати такі основні послуги.

1. Дитячі арт-терапевтичні заняття – розвиваючі заняття для дітей, які допомагають покращити їхню емоційну стійкість, комунікативні навички та здатність до самовираження. Також заняття для підлітків.

2. Індивідуальні та групові сеанси арт-терапії для дорослих – клієнти працюватимуть з професійним арт-терапевтом, використовуючи різні художні техніки (малювання, ліплення, колажування і т.д.) для вираження своїх емоцій та пошуку внутрішньої гармонії. Групи будуть формуватися за категоріями:

- 1) групи для молоді;
- 2) групи для дорослих (30-60 років);
- 3) група для людей похилого віку.

3. Консультації психолога – професійний психолог буде допомагати клієнтам вирішувати особистісні, сімейні та емоційні проблеми.

4. Майстер-класи з творчого самовираження – тематичні зустрічі для різних вікових категорій, де учасники можуть спробувати нові техніки та зануритися у світ мистецтва.

5. Корпоративні тренінги з арт-терапії – спеціальні програми для компаній, спрямовані на розвиток креативності, зниження рівня стресу та покращення командної взаємодії.

6. Курси підвищення усвідомленості – спеціалізовані навчальні програми, що охоплюють такі теми як виховання дітей різного віку; розуміння військових; емоційний інтелект.

Задля ефективної роботи психологічної арт-студії буде впроваджуватися наступна модель подачі послуг:

1) запис на консультацію або сеанс – клієнти зможуть записатися через сайт, соціальні мережі, через телефон або безпосередньо у студії;

2) попередня діагностика потреб – перед початком роботи буде проводитися коротка консультація або анкетування для визначення індивідуальних потреб клієнта;

3) розробка індивідуального плану занять – для кожного клієнта або групи планується формування персоналізованої програми.

4) заняття будуть проходити в затишній студії. Заплановані курси можна бути проводити онлайн, що дозволить залучати клієнтів з інших міст.

5) зворотний зв'язок та рекомендації. Після сеансу арт-терапії клієнт буде отримувати рекомендації щодо подальших кроків, вправ або методик для самостійної роботи.

Такий підхід забезпечить високий рівень ефективності послуг, комфорт клієнтів та гнучкість у виборі формату взаємодії. Студія стане місцем, де кожен зможе знайти гармонію через творчість та професійну підтримку.

Психологічна арт-студія буде частиною ринку психологічних послуг, оскільки її діяльність буде спрямована на підтримку психічного здоров'я, особистий розвиток та покращення емоційного стану клієнтів. Основна мета такого бізнесу – надання психологічної допомоги через методи арт-терапії, що є визнаною формою психотерапії.

Основні причини належності арт-студії до ринку психологічних послуг.

1. Психологічна спрямованість послуг. Всі заходи, що будуть проводитися в арт-студії, мають терапевтичний ефект, допомагаючи клієнтам подолати стрес, тривожність, депресивні стани, емоційне вигорання та інші психологічні труднощі.

2. Використання науково обґрунтованих методик. Арт-терапія є визнаним методом психотерапії, який застосовують кваліфіковані психологи для роботи з різними віковими категоріями клієнтів. Вона допомагає виражати емоції, обробляти травматичний досвід та покращувати самооцінку.

3. Робота під керівництвом психологів. В студії працюватимуть спеціалісти з психології, психотерапії та арт-терапії, які будуть використовувати професійні підходи до вирішення психологічних проблем клієнтів.

4. Цільова аудиторія – люди що шукають психологічну підтримку. Основними клієнтами арт-студії будуть люди, які потребують емоційного розвантаження, розвитку навичок саморефлексії, покращення комунікативних здібностей та внутрішньої гармонії, що є основними завданнями психологічних послуг.

5. Відповідність сучасним трендам у психології. Сучасний ринок психологічних послуг активно розширюється, включаючи новітні методи терапії, серед яких арт-терапія займає важливе місце. Поєднання традиційних та креативних підходів відповідає запитам суспільства та потребам різних категорій населення.

В Україні після COVID-19 почалася повномасштабна війна. Ці фактори є дуже впливовими на психоемоційний стан людей. В особливості війна викликала у людей додаткові психічні розлади через страх за життя власне та рідних, потенційну чи пережиту загрозу. Усе це поставило питання ментального здоров'я у центр суспільної уваги. За даними Міністерства охорони здоров'я України, внаслідок пережитого стресу, втрат, вимушених переміщень та бойових дій понад 15 мільйонів українців потребуватимуть психологічної підтримки [22]. При цьому близько 3–4 мільйонів людей матимуть настільки серйозні розлади психіки, що вимагатимуть не лише психологічної допомоги, а й медикаментозного лікування. Ці дані свідчать про катастрофічний рівень навантаження на систему охорони психічного здоров'я в країні.

Оцінки Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) підтверджують серйозність ситуації: за різними прогнозами, близько 8,5–10 мільйонів українців можуть страждати від тривожних розладів, депресій або посттравматичного стресового розладу (ПТСР).

За дев'ять місяців 2024 року з питань психічного здоров'я до сімейних лікарів звернулися 353 049 пацієнтів, із них 54 464 – діти до 18 років. Ці показники перевищують попередні більше ніж утричі [22]. Психічний стан людей було проаналізовано на рис 1.1, на основі звернень.

З рис. 1.1 слідує, що крім того, як засвідчує МОЗ, 90% всіх захворювань мають психологічну причину, тож лише за умови відновлення внутрішньої рівноваги можна повністю одужати.

Це є прямим сигналом до того, що попит на психологічні послуги дуже високий і зростатиме ще багато років поспіль навіть після закінчення війни.

Проте, попри зростання потреби, ринок психологічних послуг в Україні залишається недостатньо розвиненим. Брак фахівців, слабка підготовка кадрів, недостатня кількість якісних програм допомоги, особливо на місцевому рівні, створюють значну прогалину між потребами населення та можливостями їх задоволення [18].

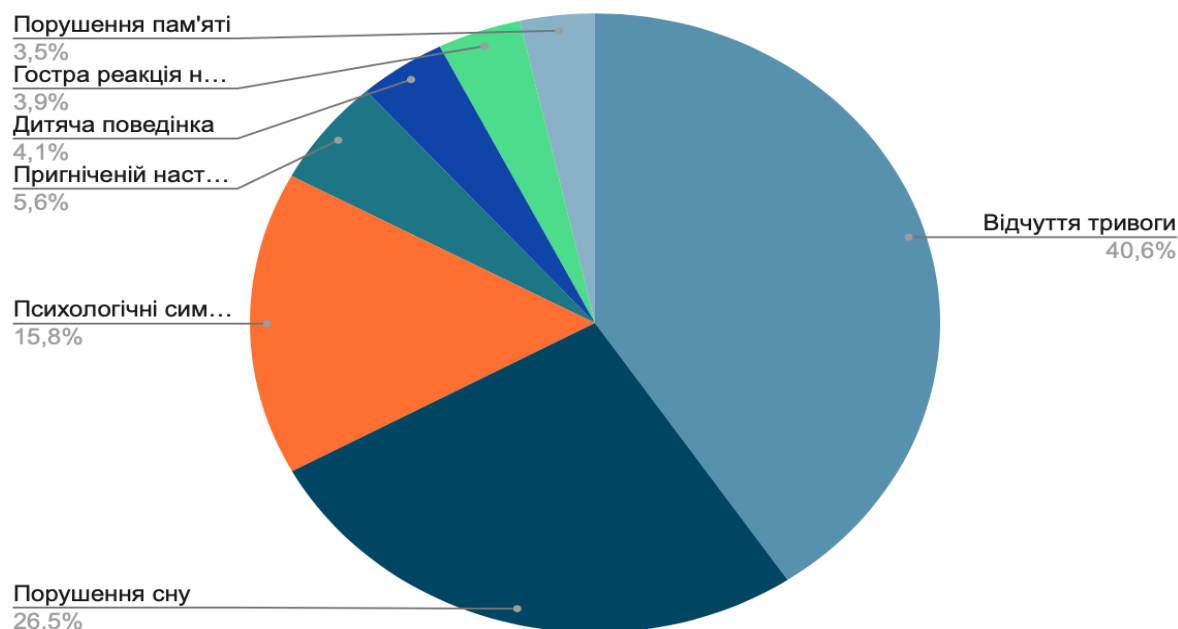


Рис. 1.1. Психічний стан людей на основі звернень до сімейного лікаря
Джерело: сформовано автором на основі [16].

Зокрема, в Одесі, як і в інших великих містах, внутрішньо переміщені особи, військовослужбовці, ветерани, їхні родини, а також мирні жителі, які пережили травматичні події, становлять групу ризику, для якої психологічна підтримка має критичне значення.

Водночас залишається серйозний психологічний бар'єр у самих українців щодо звернення по допомогу. За даними опитування Національного інституту стратегічних досліджень, що проводилось в 2023 році, було засвідчено, що 46% респондентів ніколи не відвідували психолога або психотерапевта і не планують. І якщо 42% навіть потребували психологічної допомоги, то зверталися за нею лише 5% людей [23].

Причинами є поширені стереотипи нібито звертатись по психологічну допомогу це слабкість, можна впоратися самотійно; також установки, що проблеми недостатньо серйозні, або що існують люди, які потребують допомоги більше.

Серед осіб старшого віку цей рівень недовіри ще вищий: понад 60% людей віком 45–60 років не готові звертатися до фахівців навіть за наявності потреби [23].

Це свідчить про те, що класичні форми надання психологічних послуг для широкого загалу є недостатньо ефективними: багато людей не готові відкрито звертатися до психотерапевтів або психологів через страх осуду, сором або нерозуміння суті психологічної допомоги.

В таких умовах відкриття психологічної арт-студії в Одесі є дуже актуальним і є потенціал заповнити існуючу нішу на ринку. Особливістю майбутньої студії є ненав'язливий підхід до надання психологічної підтримки: через творчість, мистецтво, рукоділля, групову взаємодію. Цей формат дозволяє людям поступово відкриватися, ділитися почуттями відновлювати внутрішній ресурс, отримувати полегшення від стресу без прямого психологічного втручання.

В процесі участі у майстер-класах, тренінгах з усвідомленості, групових арт-сесіях відбуватиметься м'яке покращення стану психіки, зниження рівня тривожності, покращення настрою та підвищення загального рівня ментального благополуччя учасників. Такий підхід дозволить охопити широку аудиторію — дітей, підлітків, молодь, дорослих та осіб літнього віку — і запропонувати допомогу тим, хто інакше міг би ніколи не звернутися до традиційного психолога.

Крім того, у студії планується проведення корпоративних тренінгів для компаній, що допоможе організаціям підтримувати психічне здоров'я своїх працівників у складних умовах воєнного та післявоєнного часу.

Також велике значення матимуть індивідуальні консультації з психологом для тих клієнтів, які в процесі творчих занять відчують потребу у глибшій роботі про свій емоційний стан.

Результати аналізу психологічних проблем людей, потреб і рішення, які є актуальними на теперішній час, представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Психологічні і потреби і рішення

Проблема	Потреба	Рішення
Масовий стрес, депресії, ПТСР через війну (понад 15 млн українців потребують підтримки)	Доступна психологічна допомога широкому колу людей	Арт-терапія як ненав'язлива форма психологічної підтримки
Страх і недовіра до традиційних консультацій з психологом	Альтернативні, непрямі, м'які методи психологічної реабілітації	Творчі заняття, майстер класи, групові сесії, де допомога надається органічно
Нестача спеціалістів і обмеженість традиційних послуг	Нові інноваційні формати допомоги	Поєднання арт-терапії з індивідуальними консультаціями психологів
Стрес у людей будь-якого віку від дітей до осіб похилого віку	Послуги адаптовані під різні вікові групи	Групи арт-терапії, розділені по віковим категоріям
Корпоративний стрес, втрата продуктивності	Підтримка ментального здоров'я працівників	Корпоративні тренінги та курси усвідомленості

Джерело: сформовано автором на основі [23]

З таблиці 1.1 слідує, що за кожною проблемою є потреба, яка не задовольняється в повній мірі на ринку психологічних послуг на сьогодні. Перераховані проблеми мають рішення у виді послуг, які буде надавати студія.

На рис. 1.2 представлена динаміка популярності пошукового запиту “арт-терапія” по Україні.

З рис. 1.2 слідує, що поняття арт-терапія не дуже популярне серед населення, бо зацікавлені в цьому не багато людей і не стабільно.

Діаграма, яка надана на рис. 1.1, показує циклічність і нестабільність, це пов'язано з тим, що громадяни України не сприйняють арт-терапію як інструмент, який покращує емоційний стан і розвиває особистість через творчість.

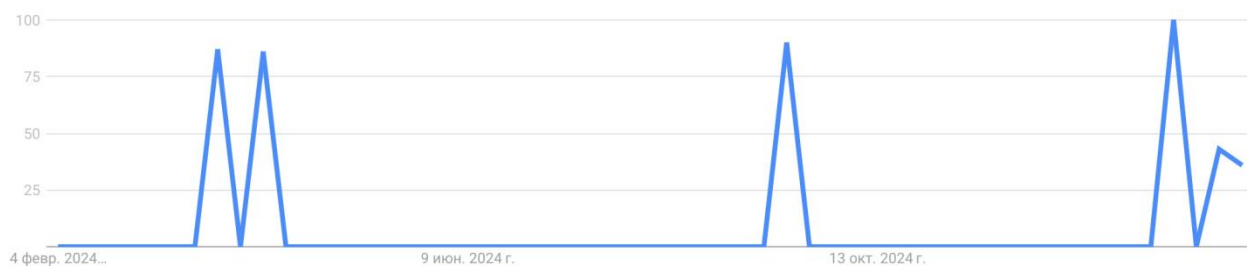


Рис. 1.2. Динаміка популярності пошукового запиту “арт-терапія” по Україні

Джерело: складено на основі [29].

На рис. 1.3 представлена популярність пошукового запиту “арт-терапія” за областями України.

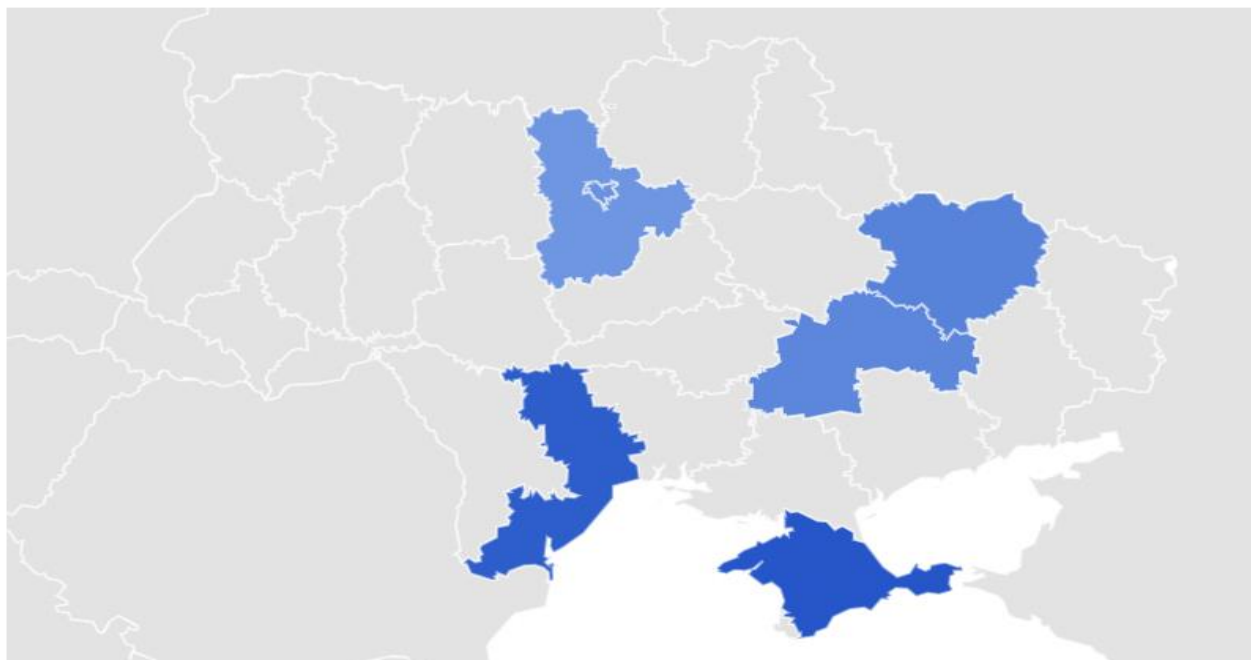


Рис. 1.3. Популярність пошукового запиту “арт-терапія” за областями України

Джерело: складено на основі [29].

За даними рис. 1.3 представлених на платформі Google Trends діаграмі ”Динаміка популярності пошукового запиту ”арт-терапія” за 12 місяців спостерігаємо нерівномірну зацікавленість. Одна із областей України, де було зроблено більше запитів є Одеська область. Це означає, що, хоча тема не дуже популярна, попит є.

На рис. 1.4 представлена динаміка популярності пошукового запиту «психолог» по Україні.

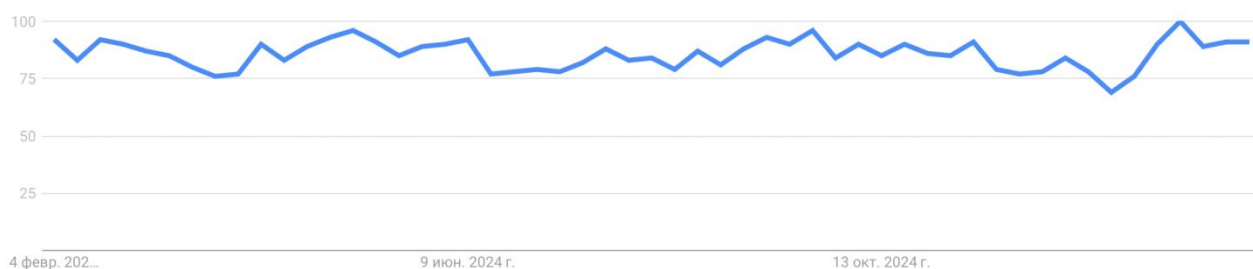


Рис. 1.4. Динаміка популярності пошукового запиту ”психолог” по Україні

Джерело: складено на основі [29].

На рис. 1.5 представлена динаміка популярності пошукового запиту ”психолог” у Одеській області.

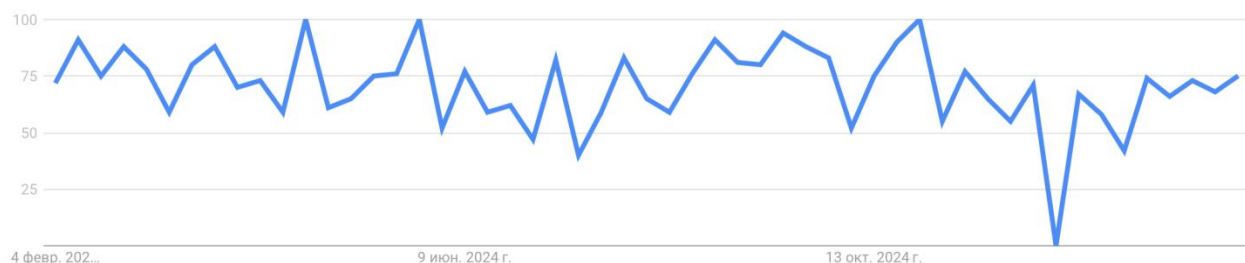


Рис. 1.5. Динаміка популярності пошукового запиту ”психолог” у Одеській області.

Джерело: складено на основі [29].

На основі рис. 1.5, динаміка запиту “Психолог” в Одеській області показує, що інтерес тримається на досить високому рівні упродовж останніх 12 місяців у числовому вимірюванні більша частина року перевищує 50 із 100, лише тиждень з 8 по 14 грудня показник досягнув відмітки 0, а потім знов підвищився до 67.

Таким чином, аналіз ситуації в Україні та в Одесі зокрема свідчить про потрібність у психологічних послугах, зацікавленість і наявність реального запиту на нові формати психологічної підтримки, які поєднують професійний підхід із ненав'язливим. Психологічна арт-студія здатна стати відповіддю на ці виклики і зайняти вільну нішу на ринку, принісши користь не лише окремим клієнтам, а й загалом сприяючи відновленню психічного здоров'я українського суспільства.

1.2. Умови організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері психічного здоров'я

Дотримання вимог щодо реєстрації бізнесу, кваліфікації персоналу та відповідності приміщення встановленим нормам є необхідними аспектами для відкриття психологічної арт-студії. Перш за все, потрібно зареєструвати бізнес, обравши відповідну організаційно-правову форму та визначивши коди видів економічної діяльності (КВЕД). Було виконано аналіз [15] і з урахуванням спектру послуг, які будуть надаватися в студії, було обрано КВЕД-2010.

1. Клас 86.90 “Інша діяльність у сфері охорони здоров'я”, що включає в себе діяльність з охорони здоров'я людини, яка здійснюється не в лікарнях і не лікарями; діяльність психоаналітиків, психологів, психотерапевтів. Цей клас є базовим для надання психологічних послуг, у тому числі консультування психологом так в індивідуальному так і в груповому форматі, зокрема через арт-терапевтичні сесії, а також медитації.

- Група 90.0 “Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг”. Ця група включає творчі художні та розважальні види діяльності. Ця група є важливою для покриття культурно-мистецької складової роботи студії.

2. Клас 85.59 “Інші види освіти, н. в. і. у.” який включає в себе освіту, не обумовлену будь-якими рівнями, діяльність навчальних центрів, які пропонують курси з корекції (додаткової підготовки з певної дисципліни). Використання цього КВЕДу дозволяє легально надавати освітньо-психологічні послуги у виді курсів та корпоративних тренінгів.

Таким чином обрані класи КВЕД комплексно охоплюють усі ключові напрямки діяльності студії: психологічний супровід, творчу реалізацію та неформальну освіту (курси).

Важливо також врахувати ліцензування та сертифікацію фахівців. відповідно до Закону України "Про систему охорони психічного здоров'я", психологи та психотерапевти повинні мати вищу освіту та пройти міжнародну сертифікацію [11]. Щодо ліцензії, для надання послуг психологічного консультування та арт-терапії, ліцензія не потрібна.

Для сертифікації фахівців у сфері психічного здоров'я обов'язковою є наявність бакалаврського рівня вищої освіти, а для психотерапевтів - не нижче магістерського рівня (крім окремих випадків). Крім того, для арт-терапевтів рекомендується проходження спеціалізованих курсів підвищення кваліфікації, наприклад, у Всеукраїнській Арт-терапевтичній Асоціації, яка пропонує комплексну теоретичну та практичну підготовку.

Діяльність фахівців має ґрунтуватися на дотриманні етичних стандартів, які включають повагу до клієнта, конфіденційність та професійну відповідальність. Це сприяє не лише законному та ефективному функціонуванню арт-студії, а й підвищенню довіри клієнтів і успішному розвитку бізнесу.

Важливим аспектом є забезпечення відповідності приміщення санітарно-епідеміологічним та протипожежним вимогам. Площа приміщення має

відповідати кількості осіб, які одночасно перебувають у ньому, а освітлення повинно бути максимально природним, з рівномірним розподілом штучного світла. Обов'язковою є наявність ефективної системи вентиляції, яка забезпечує постійний обмін повітря та комфортний мікроклімат, а також підтримання оптимального температурного режиму.

Приміщення повинно бути обладнане санітарними вузлами з доступом до холодної та гарячої води, що гарантує належні умови гігієни для клієнтів та персоналу. Для дотримання протипожежної безпеки необхідно забезпечити приміщення сертифікованими вогнегасниками, які розташовуються у легкодоступних місцях, а за потреби – встановити пожежні щити. Евакуаційні виходи повинні бути чітко позначені, вільні від перешкод та легко відкриватися без використання ключів, а на видимих місцях мають бути розміщені плани евакуації з позначенням маршрутів виходу та місць розташування засобів пожежогасіння.

Електробезпека є ще одним важливим чинником: електропроводка повинна відповідати встановленим стандартам та регулярно перевірятися, а використання несправних або несертифікованих електроприладів забороняється для уникнення перевантаження мережі. Персонал студії повинен регулярно проходити інструктаж із пожежної безпеки, а у приміщенні не дозволяється використання відкритого вогню, зокрема свічок, без відповідних заходів безпеки. Дотримання цих вимог є обов'язковим для забезпечення безпечної та комфортної роботи психологічної арт-студії, а також для отримання необхідних дозвільних документів від контролюючих органів.

1.3. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми підприємницької діяльності та системи оподаткування новоствореного бізнесу

Для новоствореної психологічної арт-студії обрано статус юридичної особи з організаційно-правовою формою товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) .

Планується, що новостворена арт-студія буде функціонувати на спрощеній системі оподаткування (3 група), оскільки це поєднує в собі зручність ведення бізнесу, зниження податкового навантаження та можливість офіційної роботи з клієнтами [17]. Однією з головних переваг цієї форми є обмежена відповідальність засновників – вони ризикують лише вкладеним капіталом, що мінімізує фінансові ризики. Крім того, юридична особа викликає більше довіри у клієнтів та партнерів, а також дає можливість працювати як із фізичними особами, так і з компаніями, наприклад, надаючи корпоративні тренінги з арт-терапії.

Спрощена система оподаткування за 3-ю групою передбачає сплату 5% від доходу або 3% плюс ПДВ, що робить її вигідною для бізнесу з невеликими витратами. Також потрібно буде сплачувати 1 % військового податку від доходу. Однак є й певні обмеження: ліміт річного доходу становить 1167 мінімальних заробітних плат (на 1 січня 2025 року це 9 336 000 грн), у разі перевищення цієї суми, доведеться переходити на загальну систему оподаткування та обов'язково реєструватися як платник ПДВ. Планується, що дохід студії не буде перевищувати 9 336 000 грн, тож обирається спрощена система оподаткування зі ставкою 5%, без реєстрації платника ПДВ. Після досягнення студією ліміту доходу у майбутньому, доведеться переходити на загальну систему оподаткування. Крім того, необхідно щомісяця сплачувати податки на заробітну плату найманих працівників: податок на доходи громадян

(ПДФО) – 18%, Військовий збір (5%) та Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) - 22%.

Висновки до розділу 1.

1. Актуальність створення психологічної арт-студії полягає в тому, що в умовах війни, соціальної нестабільності та економічного напруження в Україні суттєво зростає рівень психологічного навантаження на населення. Люди перебувають у стані тривалого стресу, тривожності, втрати життєвих орієнтирів, однак далеко не всі готові звертатися до класичних форм психологічної допомоги. Часто це пов'язано з недовірою, стигматизацією психологічних проблем або внутрішнім запереченням власних потреб.

Попит на послуги, що сприяють психоемоційній підтримці, зростає, але наявні на ринку пропозиції не повністю відповідають запиту населення, особливо в частині непрямих, ненав'язливих форматів роботи над емоційним станом. У зв'язку з цим арт-терапія, яка поєднує творчість і психологічне опрацювання, є перспективним та затребуваним методом. Проте пропозиція таких послуг в Одесі залишається обмеженою і немає закладу, який би надавав послуги сеансів арт-терапії.

Заплановане відкриття арт-студії, що надаватиме комплекс послуг – від індивідуальної арт-терапії до курсів емоційного інтелекту та групових медитацій – має на меті задовольнити цю незаповнену нішу, запропонувати нову якість допомоги та сприяти загальному покращенню ментального клімату в суспільстві.

2. Дослідження основних вимог до відкриття психологічної арт-студії засвідчило необхідність дотримання законодавчих, професійних та технічних норм для ефективного функціонування бізнесу.

Новостворена психологічна арт-студія буде функціонувати за КВЕД-2010: Клас 86.90 “Інша діяльність у сфері охорони здоров'я”; Група 90.0 “Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг”.

Планується дотримуватись всіх вимог відповідно до Закону України "Про систему охорони психічного здоров'я". Психологи та арт-терапевти, що будуть працювати у студії повинні мати вищу освіту та пройти міжнародну сертифікацію. Ліцензування у даному форматі студії не потрібно.

Перед відкриттям буде приміщення студії буде перевірено на відповідність санітарно-епідеміологічним та протипожежним вимогам.

3. Планується, що новостворена психологічна арт-студія буде функціонувати як юридична особа. Організаційно-правовою формою діяльності психологічної арт-студії обрано товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) і буде мати назву "Світ Студіо". Функціонувати психологічна арт-студія буде на спрощеній системі оподаткування, третя група з єдиним податком 5% та 1 % військового податку від доходу.

Функціонувати психологічна арт-студія ТОВ "Світ Студіо" буде за юридичною адресою: вул. Каманіна 16-А/5, м. Одеса.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ

2.1. Аналіз ринку психологічних послуг в м. Одеса

Повномасштабна війна в Україні суттєво вплинула на психоемоційний стан населення, що спричинило зростання попиту на психологічну допомогу. Однак, попри підвищений інтерес до ментального здоров'я, ринок психологічних послуг в Одесі не зазнав суттєвого розширення або появи нових форматів надання допомоги. Більшість існуючих пропозицій залишаються у форматі індивідуальних консультацій, онлайн-сесій або спеціалізованих дитячих центрів розвитку.

Сьогодні психологічної підтримки потребують різні вікові категорії: діти, підлітки, дорослі, особи похилого віку, в особливості військові та члени їхніх родин, а також внутрішньо переміщені особи. Одеса є одним із міст, що зберігає активний економічний та соціальний ритм, більш платоспроможне населення, ніж в більш небезпечних зонах і це що створює потенціал для попиту на якісні психологічні послуги.

На ринку Одеси представлені самозайняті психологи, які проводять консультації як онлайн, так і офлайн [33]. Деякі з них також можуть проводити сеанси арт-терапії, але онлайн, однак цей формат є обмеженим з огляду на специфіку методу, який передбачає створення безпечного і комфортного середовища, безпосередню роботу з матеріалами, самостійний вибір метафоричних асоціативних карт, а також забезпечення повноцінного сенсорного досвіду — тактильного, звукового та емоційного, що досягається лише в умовах живого міжособистісного спілкування.

Також на ринку є центр психології і розвитку, дитячі студії. Водночас в місті не має чітких лідерів, повноформатних студій, що поєднують:

- поєднання в одній студії занять і для дітей і для дорослих;
- індивідуальні та групові заняття з арт-терапії;

- творчі майстер-класи як форму арт-терапії;
- медитації;
- тренінги та курси;
- корпоративні програми.

Унікальність запропонованої психологічної арт-студії “Світ Студіо” полягає у поєднанні класичних методів психологічної допомоги з арт-терапією у груповому форматі. Заняття тривалістю дві години включатимуть роботу з емоційним станом через творчість — малювання, створення виробів, обговорення у безпечному середовищі. На відміну від дитячих гуртків або формальних консультацій, така форма допомоги буде доступною, ефективною та привабливою для широкої аудиторії.

“Світ Студіо” буде пропонувати широкий спектр послуг, спрямованих на покращення психоемоційного стану клієнтів, розвиток усвідомленості, подолання стресу, налагодження міжособистісних стосунків та творчу самореалізацію. Формат студії дозволяє задовольнити потреби різних вікових категорій населення, від дітей до осіб літнього віку, через індивідуальні та групові форми роботи, творчі заняття й освітні заходи. Планується мати наступний асортимент послуг:

1. Консультації з психологом (1 год)

1.1. Індивідуальні консультації – професійна підтримка клієнтів у подоланні емоційних труднощів, тривожності, депресивних станів, міжособистісних конфліктів.

1.2. Парні консультації – робота з сімейними парами або партнерами для покращення комунікації, вирішення конфліктів та поглиблення взаєморозуміння.

2. Групові заняття з арт-терапії (2 год).

Заняття передбачають психотерапевтичну роботу з використанням творчих методів (малювання, ліплення, колажування тощо) самовираження та емоційного розвантаження.

Групи планується формувати за віком:

- 1) дитяча група – розвиток емоційного інтелекту, зниження тривожності, покращення концентрації;
- 2) група підлітків – підтримка в перехідному віці, робота з самооцінкою, прийняттям себе;
- 3) група молоді – самопізнання, зниження стресу, пошук життєвих орієнтирів;
- 4) група дорослих (30–60 років) – профілактика емоційного вигорання, покращення міжособистісних зв'язків;
- 5) група людей похилого віку – емоційна підтримка, соціалізація, робота з втратою та самотністю.

3. Індивідуальна сесія арт-терапії (2 год):

Індивідуальні сесії спрямовані на роботу з особистими травматичними переживаннями. Цей тип послуги дозволить сконцентруватися на особистих емоціях та запиті, на відміну від сесії у групі.

4. Майстер-класи (2,5 год)

Творчі заходи, які поєднують арт-терапевтичні елементи із вивченням нових технік малювання, рукоділля, декору тощо. Підходять як для особистого розвитку, так і для дозвілля в компанії.

5. Медитації (1 год): індивідуальні; групові.

Сеанси усвідомленої медитації для зниження стресу, поліпшення психічного балансу та концентрації уваги. Ця послуга охоплює проведення сесій усвідомленості, спрямованих на стабілізацію психоемоційного стану, зниження рівня тривожності та підвищення здатності до концентрації. Індивідуальні формати дозволяють працювати над особистими запитами, а групові створюють можливість взаємної підтримки. Практики включають дихальні техніки, тілесне усвідомлення, візуалізації.

6. Корпоративні тренінги (3 год)

Програми для компаній, спрямовані на зміцнення командного духу, профілактику вигорання, розвиток емоційного інтелекту працівників. Формат включає як лекційну частину, так і практичні вправи, арт-терапевтичні методики.

7. Курси (12 занять по 2 год)

Короткострокові психологічні програми для розпізнавання аналізу та усвідомлення емоцій, на теми: “Свідоме батьківство”; “Розуміння героїв”; “Емоційний інтелект”.

8. Організація приватних заходів.

Студія надаватиме можливість організації тематичних заходів (дівич-вечори, дні народження тощо) із включенням творчих майстер-класів, арт-терапевтичних практик або медитативної програми. Такий формат дозволяє поєднати естетичне дозвілля із емоційним розвантаженням в неформальному середовищі. Послуга може мати як рекреаційний, так і розвивальний характер, залежно від запиту клієнтів.

9. Оренда залу.

Надається простір студії в оренду погодинно для проведення зовнішніх заходів: психологічних тренінгів, мистецьких подій, лекцій та інших активностей, що відповідають стилю студії.

В таблиці 2.1 спланований обсяг послуг, які буде надавати ТОВ “Світ Студіо”.

З таблиці 2.1 слідує, що планується, що психологічна арт-студія буде мати широкий та різноманітний асортимент послуг, який дозволить залучити клієнтів різних категорій — від індивідуальних відвідувачів до корпоративних клієнтів. Планований щомісячний обсяг реалізації становить 656 200 грн, а річний — 7 884 400 грн, що свідчить про високу дохідність проєкту за умови реалізації запланованих обсягів.

Планується, що найбільшу частку в загальному обсязі виручки займатимуть групові заняття з арт-терапії (понад 3 млн грн на рік), майстер-

класи (понад 1,8 млн грн) та курси особистісного розвитку, зокрема «Емоційний інтелект» і «Виховання дітей» (по 360 тис. грн щорічно).

Таблиця 2.1

План виробництва та реалізації послуг

Назва послуги	Ціна одиниці послуги, грн	Обсяг надання послуг в місяць		Обсяг надання послуг в рік	
		одиниць	грн	одиниць	грн
Індивідуальна консультація психолога	1900	30	57 000	360	684 000
Парна консультація	2500	8	20 000	96	240 000
Арт терапія в групі	700	380	266 000	4560	3 192 000
Індивідуальна сесія Арт-терапії	2500	5	12 500	60	150 000
Майстер клас	1200	128	153 600	1536	1 843 200
Корпоративні тренінги	1200/ос	10	12 000	120	144 000
Медитація індивідуальна	800	8	6 400	96	76 800
Медитація в групі	150	56	8 400	672	100 800
Курс “Виховання дітей”	9000	3,3	29 700	40	360 000
Курс “Розуміння героїв”	7000	3,3	23 100	40	280 000
Курс “Емоційний інтелект”	9000	3,3	29 700	40	360 000
Корпоративний тренінг	1200 грн/ос	10	12 000	120	144 000
Замовлення заходу	1400 грн/ос	15	21 000	180	252 000
Оренда залу	400/год	12	4800	144	57 600
Усього	-	671,9	656 200	8104	7 884 400

Джерело: створено автором

2.2. Оцінка внутрішніх конкурентних переваг бізнесу

Важливим етапом у процесі стратегічного планування та обґрунтування життєздатності бізнес-ідеї є оцінка внутрішніх конкурентних переваг. Визначення сильних сторін дозволяє розуміти, які саме елементи концепції студії можуть забезпечити стабільну конкурентну позицію на ринку, формувати унікальну ціннісну пропозицію для клієнтів та ефективно протистояти зовнішнім загрозам. Саме наявність внутрішніх переваг сприяє формуванню довготривалої лояльності клієнтів та створює підґрунтя для розвитку бренду.

Не менш важливою є характеристика цільової аудиторії, адже саме глибоке розуміння потреб, мотивацій, особливостей поведінки потенційних клієнтів дає змогу адаптувати продукт, комунікації та сервіс до реальних очікувань споживача. У випадку психологічної арт-студії, яка працює з вразливими емоційними станами різних вікових груп, точна сегментація аудиторії дозволяє створити релевантні послуги, врахувати психоемоційні та соціальні особливості клієнтів, а також ефективно планувати маркетингову діяльність.

В таблиці 2.2 надана характеристика цільової аудиторії.

Таблиця 2.2

Сегментація цільової аудиторії

Сегмент	Потреби	Формати
1	2	3
Діти 6 –12 років	Адаптація до стресових ситуацій, цікаве проведення часу	Ігрова арт-терапія, групові творчі заняття
Підлітки 13–17 років	Пошук ідентичності, розв'язання внутрішніх конфліктів, покращення комунікативних навичок	Арт-терапевтичні сесії, майстер-класи, курси з емоційного інтелекту, групові обговорення.

Продовження табл. 2.2

1	2	3
Молодь 18–30 років	Запобігання емоційного вигорання, самореалізація, посттравматичний синдром, пошук мотивації, цікаві формати розваг та відпочинку	Консультації психологів індивідуальні та парні, Індивідуальна або групова арт-терапія, медитації, курси, творчі майстер-класи,
Жінки 30-60 років	Подолання стресу, робота з сімейними проблемами, розвиток емоційного інтелекту, виховання дітей, розвиток працівників	Консультації психологів індивідуальні та парні, курси, медитації, арт-терапевтичні сесії, майстер-класи, замовлення заходу, оренда залу, корпоративні тренінги (для власниць компаній)
Чоловіки 30-60 років	Подолання стресу, розвиток емоційного інтелекту, вирішення конфліктів у сім'ї, розвиток працівників	Парна терапія, курси, групові медитації, арт-терапевтичні сесії корпоративні тренінги (для власників компаній)
Дорослі 60+ років	Подолання самотності, підтримка психоемоційного стану, легке дозвілля	Групові сеанси арт-терапії.
Військові та ветерани	Подолання ПТСР, зниження рівня тривожності, адаптація до мирного життя	Індивідуальні консультації психологів, групові сесії арт-терапії
Родини військових та внутрішні переселенці	Зниження рівня життя, стабілізація емоційного стану, підтримка дітей, подолання сімейних криз	Індивідуальні консультації психологів, групові сесії арт-терапії, курси

Джерело: створено автором.

З таблиці 2.2 слідує, що психологічна арт-студія орієнтується на широку та різноманітну цільову аудиторію, яка охоплює як дітей, підлітків та молодь, так і дорослих осіб, осіб похилого віку, військових, ветеранів та внутрішньо переміщених осіб. Така багатовекторність дозволяє гнучко адаптувати формат послуг до потреб кожної групи клієнтів.

У таблиці чітко прослідковується відповідність між типом клієнта, його психоемоційними запитами та запропонованими форматами роботи. Наприклад, діти потребують гри та адаптивного середовища, тому для них запропоновано ігрову арт-терапію; підлітки – спілкування та пошук себе, тож форматами стають групові сесії, майстер-класи та курси. Для військових та ветеранів, які потребують особливої уваги через досвід бойових дій, запропоновано індивідуальні психологічні консультації та групову арт-терапію як м'який спосіб емоційного опрацювання.

Врахування потреб кожного сегмента дозволяє студії формувати персоналізовані пропозиції, уникати шаблонності та створювати реальну цінність для клієнтів. Такий підхід є конкурентною перевагою на ринку психологічних та арт-терапевтичних послуг і сприяє більш ефективному позиціонуванню студії серед інших.

Для оцінки перспектив розвитку бізнесу було проведено PESTEL-аналіз. Результати представлені в таблиці 2.3

Таблиця 2.3

PESTEL аналіз “Світ Студіо”

Фактори	Вплив
1	2
Політичні	1. Політична стабільність у регіоні має вирішальний вплив на безпечну діяльність студії. 2. Державні програми підтримки ментального здоров'я та реабілітації військових — можливість співпраці або грантів. 3. Військовий стан може спричинити обмеження у роботі або пересування клієнтів.
Економічні	1. Зростання попиту на послуги ментального здоров'я під час кризи. 2. Високий рівень інфляції впливає на купівельну спроможність клієнтів і витрати на оренду, обладнання. 3. Можливість виходу на іноземні ринки (онлайн курси, консультації).

Продовження таблиці 2.3

1	2
Соціальні	1. Підвищення обізнаності населення про психічне здоров'я. 2. Зростання розуміння що являє собою арт-терапія . 3. Низький рівень довіри до психологів у частини населення — бар'єр, який треба долати через просвітницьку діяльність.
Технологічні	1. Розвиток онлайн-платформ для терапії та майстер-класів. 2. Можливість автоматизації записів, CRM-систем для клієнтів. 3. Необхідність мати сучасне обладнання (проектори, аудіотехніка).
Правові	1. Ліцензії для ведення психологічної практики не обов'язкові, але диплом і сертифікація мають бути. 2. Дотримання вимог пожежної безпеки та санітарних норм. 3. Необхідність укладання договорів з клієнтами та працівниками (особливо в разі консультування).
Екологічні	1. Використання екологічних матеріалів у студії підвищує лояльність клієнтів. 2. Можливість брати участь у "зелених" проєктах або проводити екологічні арт-заходи. 3. Вартість комунальних послуг і потреба в енергоефективності.

Джерело: складено автором.

З таблиці 2.3 можна зробити висновок що “Світ Студіо” має високий потенціал для розвитку, особливо в умовах підвищеного запиту на послуги ментального здоров'я. Основні можливості – соціальна потреба, державна підтримка, розвиток онлайн-інструментів. До ризиків належать економічна нестабільність, політична ситуація та низька фінансова спроможність частини клієнтів. Успішність студії залежатиме від адаптивності до змін, якісного сервісу та грамотного позиціонування.

В місті Одеса розвинений напрямок послуг з навчання мистецькій діяльності, в особливості художні школи та гуртки для дітей. Є також арт-студії для майстер-класів дорослим. Аналіз конкурентного середовища та головних конкурентів наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз конкурентів

Параметр	Artym's Lab Арт-студія	Арт-студія Гладушевська	Колібри арт-студія	Наталя Долапчи, психолог
1	2	3	4	5
Місце- знаходження	Одеса	Одеса	Одеса	Одеса
Формат послуг	Майстер- класи, курси, арт-тімбілдінг	Майстер- класи, Арт-вечірки	Різні майстер класи й заняття	Індивідуальн ий сеанс терапії, арт- терапії
Цільова аудиторія	Діти, дорослі	Діти, дорослі	Діти, підлітки, дорослі	Підлітки, дорослі
Психологічна складова	Ні	Ні	Ні	Присутня
Арт- терапевтичні методи	Так	Ні	Так	Присутня
Спеціалізація на ветеранах	Ні	Ні	Ні	Так
Час (год)		2.30	1.5	1
Параметр	Artym's Lab Арт-студія	Арт-студія Гладушевська	Колібри арт- студія	Наталя Долапчи, психолог
Ціна (грн)	250-900	1000	450-800	1000-2000грн
Ринкові комунікації	Сайт	Інстаграм, фейсбук сторінки	інстаграм	Оголошення на платформі менталзон, фейсбук, інстаграм
Місцезнаход ження	Одеса	Львів	Варшава	Кишинів

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5
Формат послуг	Майстер-класи, курси живопису для дітей, готові творчі подарунки	Консультації психологів, психіатрів, дитячий клуб, психологічні ігри, тренінги	Майстер-класи Курси Арт-вечірки	Майстер-класи, групові та індивідуальні заняття
Цільова аудиторія	Діти, підлітки, дорослі	Діти, підлітки дорослі, люди з залежностями	Діти, дорослі	Дорослі
Психологічна складова	Ні	Так	Ні	Ні
Арт-терапевтичні методи	Ні	Ні	Ні	Ні
Спеціалізація на ветеранах	Ні	Так	Ні	Ні
Час (год)	2	2	2	2
Ціна (грн)	340 – 1300	1400 – 2200	2200	450-600
Ринкові комунікації	Сайт, Інстаграм, фейсбук сторінки		Сайт, Інстаграм, фейсбук сторінки	Інстаграм, фейсбук сторінки

Джерело: складено автором.

З таблиці 2.4 можна зробити висновки.

1. Арт-студія «Artym's Lab» пропонує такі послуги як курси оффлайн та онлайн, майстер-класи, розпис стін. Пропонується також незвична на ринку послуга арт-тімбілдингу, що має на увазі творче єднання команди у процесі майстер класу. Ціни на майстер-класи та арт-тімбілдинги варіюються від 250 до 900 грн в залежності від виду. Ціни на курси від 2500 до 4800 грн за 10 занять, в залежності від виду курсу. Гарно та зрозуміло оформлений сайт з описом студії, каталогом послуг, відгуками і фото з майстер-класів. Також на сайті є блог, що робить знаходження студії в інтернеті більш легким. В соціальних мережах ведуться сторінки в інстаграмі, фейсбукі та ютюбі.

2. Арт-студія «Гладушевська арт-студія» Надає послуги творчих майстер-класів для дітей та дорослих, арт вечірки перегляд кіно у студії та оренда студії. Майстер класи організовуються на різні теми, середня ціна 1000 грн. Оренда студії - 350 грн/год. Є сторінки у соціальних мережах instagram, facebook, які регулярно ведуться, публікація на міжнародній платформі українських митців “Uart”.

3. Арт-студія «Колібрі арт-студія» надає послуги майстер-класів та творчих груп із різних напрямків мистецької діяльності. Групи дітей поділяються на три в залежності від віку, від 3 до 16, також є групи для дорослих. Ціна: 450 – 800 грн за 1,5 години. Ринкова комунікація проявляється тільки на сторінці в інстаграмі, при цьому досить складно знайти по назві у пошуку в інтернеті. Але, незважаючи на це, в Одесі існують 3 студії, тож напевно комунікація відбувається методом сарафанного радіо.

4. Арт-студія «Наталя Долапчи» (Наталя Долапчи є психологинєю та психотерапевткою), надає також послуги сеансів арт-терапії. Консультації проводить як індивідуальні, так і парні і у групі. Працює з людьми різного віку від підлітків до людей похилого віку. Заявлена ціна: 1000 – 2000 грн. Заявляє про себе через платформу mentalzon.com та соціальні мережі instagram, facebook, у формальному стилі з рідкими оновленнями.

5. Арт-студія “St magic art” позиціонує себе як будинок творчих майстер-класів, дозвілля та гарного настрою для дорослих та дітей. Представлений широкий асортимент майстер-класів, як у групі, так і парні та індивідуальні формати, ціни від 340 до 2000 грн. Можливо також купити подарунок зроблений власноруч майстром. Є курс живопису для дітей - 280 грн заняття. Є також можливість оренди приміщення. Сайт оформлений гарно, зручно та зрозуміло, багато фото с майстер-класів, відгуків, представлений каталог послуг. Є сторінки Інстаграм та фейсбук [34].

6. Психологічна студія “Взаємодія” описує себе як простір професійної психологічної підтримки, де представлений широкий асортимент послуг, такі

як: консультації психолога для дорослих, дитячого психолога, психотерапевта, парна терапія, консультація при алкогольній/наркотичній/ігровій залежностях, при розладах, консультація для вагітних, консультація коуча, дитячий клуб, та психологічні ігри[33]. Представлений також вибір спеціалістів. Ціни на консультації варіюються в залежності від формату (разова консультація чи пакет), 1600 – 2000 грн, психологічні ігри – від 950 до 1200 грн, тренінг – 2000–3600 грн, дитячий клуб – 950 грн. Ринкову комунікацію здійснює через свій сайт та сторінки інстаграм та фейсбук. Також на сайті є блог, що робить знаходження студії в інтернеті більш легким.

7. Арт-студію «Mara» знаходиться у Варшаві, пропонує послуги майстер-класів, курси та арт-вечірки. Ціна в перерахунку із польських злотих в гривнях коштує 2200, якщо майстер-клас і 1500 грн за заняття якщо придбати курс. Сайт зручний та гарний, є три вибори мови, наявні опис студії, каталог послуг, відгуки і фото з майстер-класів. Наявні сторінки інстаграм та фейсбук.

8. Арт-студія «Brush bar» є арт-простором у Кишиніві, пропонує майстер-класи, індивідуальні та групові заняття, проведення заходів по замовленню. Простір орієнтований для молоді та дорослих, дизайн виконано за сучасними трендами арт-студій та направлений не тільки на простір для творчості, але й на естетичне задоволення. Організуються також фуршети, є можливість замовити сервіровку. Ціни варіюються від 1000 – 1500 грн в еквіваленті. Ринкова комунікація здійснюється через сторінку в інстаграм.

Проведений аналіз конкурентів засвідчив, що на ринку Одеси функціонують різні суб'єкти, які надають схожі за форматом послуги – зокрема, арт-студії, що проводять майстер-класи та творчі заходи для дітей і дорослих. Однак більшість жодна студія не має психологічного чи терапевтичного компоненту в своїй діяльності.

З іншого боку, існують окремі психологічні центри та приватні практики, які пропонують індивідуальні психологічні консультації та іноді – арт-терапевтичні формати. Проте такі послуги орієнтовані переважно на клієнтів,

які вже усвідомлюють наявність психологічного запиту та свідомо звертаються по допомогу. Відповідно, вони охоплюють обмежене коло населення.

Таким чином, ринок не пропонує достатньої кількості комплексних рішень, які б поєднували психологічну підтримку з творчістю у м'якому, доступному форматі, що є ключовою перевагою майбутньої арт-студії та свідчить про наявність вільної ніші для її діяльності.

В таблиці 2.4 сформований SWOT-аналіз новоствореного бізнесу

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз новоствореного бізнесу

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
1. Комплексний підхід: поєднання психології, арт-терапії, творчих майстер-класів, медитацій, курсів в одному просторі. 2. Актуальна тематика курсів: включення авторських програм, зокрема курсу про розуміння військових, який є унікальною послугою на ринку. 3. Ненав'язливий формат психотерапії: терапія через творчість дозволяє залучити людей, які не користуються послугами класичних консультацій з психологами. 4. Орієнтація на всі вікові групи: розроблені програми як для дітей, так і для дорослих, ветеранів, пенсіонерів. 5. Гнучкий формат послуг: індивідуальні й групові заняття, майстер-класи, корпоративні тренінги, замовлення заходів. 6. Сучасний та естетичний простір: нове обладнання, затишна атмосфера студії, що приваблює клієнтів.	1. Відсутність усталеної репутації: нова студія не має постійної клієнтської бази та відгуків. 2. Менша впізнаваність бренду: потребує часу та ресурсів на маркетингове просування. 3. Можливі кадрові складнощі: необхідність підібрати кваліфікованих психологів з навичками ведення арт-терапії та тренінгів. 4. Вища вартість послуг у порівнянні з окремими арт-студіями без психологічної складової та сучасного дизайну.
Можливості	Загрози
1. Зростання попиту на психологічну допомогу через війну та загальну нестабільність. 2. Інтерес до арт-терапії та креативного розвитку як до альтернативи класичній терапії.	1. Продовження військових дій 2. Конкуренція: наявність у місті приватних психологів, художніх студій та дитячих центрів.

Продовження табл. 2.4

1	2
3. Розвиток корпоративного сегменту: тренінги для компаній з розвитку емоційного інтелекту, профілактики вигорання. 4. Можливість залучення грантів. 5. Потенціал онлайн-напряму для курсів. 6. Колаборації з державними/волонтерськими ініціативами для підтримки ВПО, ветеранів, дітей війни.	3. Економічна нестабільність: зменшення платоспроможності населення, скорочення витрат на психічне здоров'я, саморозвиток. 4. Можлива нестійкість попиту: частина клієнтів не вважає психологічну допомогу пріоритетною. 5. Імовірність повторного загострення воєнної ситуації: що вплине на безпеку, відвідуваність та витрати населення. 6. Фізичне пошкодження/знищення приміщення студії внаслідок попадання ракети або уламків.

Джерело: створено автором.

З таблиці 2.4 слідує, що основними сильними сторонами новоствореної психологічної арт-студії буде її комплексний підхід до надання послуг, який об'єднує психологічну підтримку, арт-терапію, медитації, майстер-класи та освітні курси в єдиному просторі. Додатковими перевагами є актуальна тематика авторських програм, орієнтація на всі вікові категорії населення, гнучкий формат занять (індивідуальні, групові, корпоративні), а також привабливий сучасний інтер'єр, який створює комфортне середовище для клієнтів.

Слабкими сторонами діяльності є відсутність репутації на ринку, низька впізнаваність бренду на початковому етапі, потенційні труднощі з підбором кваліфікованого персоналу, а також відносно висока ціна порівняно з арт-студіями, що не мають психологічного спрямування. Ці фактори можуть ускладнити старт бізнесу в умовах конкуренції та зниженого рівня платоспроможності населення.

Плануються заходи щодо посилення слабких сторін, а саме:

– активна маркетингова кампанія з використанням соціальних мереж та партнерських програм;

- запуск пробних безкоштовних заходів для залучення першої аудиторії та формування позитивного іміджу;
- співпраця з волонтерськими та ветеранськими організаціями;
- поетапне формування команди шляхом залучення сертифікованих психологів і арт-терапевтів;
- введення гнучкої цінової політики, знижок для соціально вразливих груп.

Такий стратегічний підхід дозволить зменшити вплив початкових ризиків та підвищити стійкість бізнесу на етапі впровадження.

Заходи щодо усунення зовнішніх загроз діяльності студії.

1. Продовження військових дій на території України. Перехід частини послуг в онлайн-формат (консультації, арт-сесії, медитації, тренінги). Це дозволить забезпечити стабільність роботи навіть у разі обмежень пересування або небезпеки для клієнтів. Гнучкий графік роботи та можливість відвідування за попереднім записом, що дозволить краще адаптуватися до змін безпеки у місті.

2. Конкуренція з боку інших учасників ринку (психологи, арт-студії, дитячі центри). Створення унікальної ціннісної пропозиції – комплексний підхід (психологія + творчість), курс для розуміння військових, послуги для різних вікових груп. Активна маркетингова стратегія: таргетована реклама в соцмережах, участь у міських і благодійних заходах, співпраця з волонтерами та освітніми закладами. Система лояльності для постійних клієнтів: знижки, бонуси за рекомендації, акції.

3. Економічна нестабільність та низька платоспроможність населення. Диференційована цінова політика: базові групові заняття з доступною вартістю, гнучка система оплати, знижки для ветеранів, ВПО, багатодітних родин. Розробка безкоштовних або донат-занять у партнерстві з благодійними фондами. Формування груп різної наповненості – як мікроформат (2–4 осіб), так і великі групи (8–10 осіб) для оптимізації доходів.

4. Нестійкий попит через зниження пріоритетності ментального здоров'я серед населення. Проведення інформаційно-просвітницької кампанії: публікації в соцмережах, відкриті лекції, відеоконтент на тему користі психологічної підтримки. Формування довіри через особисті історії, відгуки клієнтів, участь фахівців у громадських дискусіях. Використання м'якого підходу — творчість як «точка входу» в психотерапевтичний процес.

5. Загострення воєнної ситуації, загроза безпеці клієнтів. Наявність укриття та план евакуації. Підтримка стабільної онлайн-платформи, яка дозволить швидко перейти до дистанційного формату без втрати зв'язку з клієнтами.

6. Фізичне пошкодження/знищення приміщення. Оформлення договору оренди з можливістю дострокового розірвання без штрафів. Наявність резервного плану переміщення студії в інше приміщення (заздалегідь встановлені контакти з коворкінгами або іншими просторами приміщеннями). Можливість страхування майна та обладнання.

Ці заходи формують адаптивну модель управління ризиками, яка дозволяє зберегти життєздатність бізнесу навіть за умов непередбачуваних зовнішніх обставин.

2.3. Формування витрат на відкриття та функціонування психологічної студії

Для успішного запуску нового бізнесу важливо чітко сформувати структуру стартового капіталу. Це допоможе оцінити та спланувати необхідні кошти, які витрачатимуться на початковому етапі.

Витрати на реєстрацію ТОВ складаються з держмита, що становить 1800 грн та оплати послуг нотаріуса 1500 грн.

Оренда приміщення була обрана як оптимальний варіант для старту бізнесу. Для приміщення 240 кв.м оренда буде складати 609,6 грн/кв.м з ПДВ.

Таким чином вартість складе 146 300 грн на місяць. Комісія ріелтору становитиме 50% від вартості оренди – 73 200 грн. Отже за два місяці суми оренди з оплатою комісії буде коштувати 365 800 грн. Це перевищує середній рівень на ринку, однак її обґрунтованість підтверджується низкою ключових переваг.

По-перше, приміщення має стратегічно вигідне розташування в районі Аркадії (м. Одеса), поблизу моря, на території сучасного житлового комплексу з інфраструктурою: підземний паркінг, зони відпочинку з фонтаном, дитячими і спортивними майданчиками.

По-друге, офіс уже має якісний капітальний ремонт, виконаний у стилі, сумісному з концепцією студії. У приміщенні наявні базові меблі – дивани, столи, стільці, а також живі рослини, які є важливим елементом інтер'єру арт-простору. Простір обладнаний стелажми для зберігання інвентарю, санвузол не потребує додаткових витрат на облаштування. До переваг також належать скляні перегородки, панорамні вікна з виходом на балкон, які створюють відчуття відкритого простору та спокою, що особливо важливо для психологічної атмосфери студії. Додатково приміщення вже обладнане генератором, кондиціонерами, телевізором, мікрохвильовою піччю, вбудованою акустичною системою з колонками, а також підключеним інтернетом. Наявність цих елементів значно скорочує потребу в додаткових інвестиціях на етапі запуску проєкту, забезпечує швидкий старт роботи студії та економію часу і ресурсів на підготовку простору. Для ремонту приміщення планується виділити 55 000 грн на придбання перегородки, щоб відокремити зону рецепції у залі.

Витрати на меблі включають в себе необхідні меблі для облаштування всіх функціональних зон студії. Зокрема, це стільці, столи, дивани для зон відпочинку, кушетка для кабінету психолога, адміністративна стійка для рецепції, а також декоративні елементи інтер'єру, які створюють атмосферу затишку та підтримують загальну стилістику арт-простору.

У таблиці 2.5 зазначено вид меблів, кількість та вартість.

Таблиця 2.5

Меблі для приміщення студії

№	Вид меблів	Кількість, шт	Вартість одиниці, грн	Загальна вартість, грн
1	Стійка адміністрації	1	40 000	40 000
2	Журнальний столик	2	1100	2200
3	Модульний стіл	3	25 000	75 000
4	Стілець	48	750	36 000
5	Кушетка Фрейда	1	12 000	12 000
6	Диван	1	12 000	12 000
7	Крісло	1	5000	5 000

Джерело: створено автором.

Отже, виходячи з таблиці 2.5, планується закупити меблів на 182 200 грн.

Окрім меблів треба буде придбати й інше устаткування для декору та організації простору студії.

Вид, кількість і вартість устаткування для приміщення студії наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Устаткування для приміщення студії

№	Вид	Кількість, шт.	Вартість одиниці, грн	Загальна вартість, грн
1	2	3	4	5
1	Лампа	2	1100	2200
2	Вивіски	3	2700	8100
3	Навігаційні таблички	5	380	1900
4	Літери настінні (набір)	1	5000	5000
5	Рамки та стенди для коридору	3	366	1100
6	Органайзери малі	20	200	4000

Продовження табл. 2.6

1	2	3	4	5
7	Органайзери малі	15	66	1000
8	Декор	10	400	4000
9	Килим	1	2000	2000
10	Картина із стабілізаційного моху	3	3 333	10 000
11	Штучні рослини	42	304,7	12800
12	Рамки	3	66	200
13	Магнітна дошка	1	2200	2200
14	Килимок для медитацій	10	1000	10000
15	Подушка для медитацій	10	800	8000
16	Діфузор і масло	1	1500	1500

Джерело: створено автором

Отже, виходячи з таблиці 2.6, потрібно буде закупити устаткування на 74 000 грн.

Технічне забезпечення студії передбачає придбання комп'ютера для адміністративної роботи (40000 грн), принтера (8000 грн), терміналу для безготівкових розрахунків (7500 грн), а також проєктора для візуального супроводу тренінгів, лекцій та освітніх курсів (149500 грн). Це обладнання є необхідним для якісного проведення навчальних та терапевтичних заходів.

Транспортні витрати охоплюють доставку меблів, техніки та матеріалів з торгових точок (магазинів або поштових відділень) безпосередньо до приміщення студії. Такі витрати включають оренду автомобіля або оплату кур'єрських/логістичних послуг і будуть становити 10 000 грн.

Витрати на матеріали – це витрати на базові витратні ресурси, що будуть частіше всього використовуватись для проведення майстер-класів: різні фарби, пензлі, канцтовари, папір, та інші витратні арт-матеріали. Вид, кількість і вартість наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Матеріали для творчих занять студії

№	Вид	Кількість, шт.	Вартість одиниці, грн	Загальна вартість, грн
1	Акрилові фарби набір 36шт	2	1200	2400
2	Масляні фарби набір 10шт	16	350	5600
3	Акварель набір	16	200	3200
4	Фарби по текстилю набір	16	180	2800
5	Пластилін набір	10	100	1000
6	Пастель набір	10	180	1800
7	Оливці кольорові	10	80	800
8	Олівці звичайні	30	6,6	200
9	Ручки	50	10	500
10	Фломастери	10	200	2000
11	Ножиці	45	20	900
12	Блискітки набір	10	50	500
13	Клей ПВА 500мл	5	50	250
14	Клей олівець	30	6	180
15	Гарячий клей	10	320	3200
16	Стрижні клейові набір	1	270	270
17	Подовжувач	6	200	1200
18	Бумага	10	50	500
19	Картон	10	50	500
20	Пензлі	8	25	200
21	Мольберти великі	10	1000	10000
22	Мольберти малі	16	500	8000
23	Інші дрібниці	10	100	1000

Джерело: сформовано автором

Отже, виходячи з таблиці 2.7, потрібно буде закупити матеріалів на 47000 грн.

Витрати на закупівлю товарів стосуються витрат, які виникають під час підготовки до конкретних майстер-класів або формування нових груп. Ці

витрати змінюються залежно від тематики заходів, кількості учасників і сезонного попиту. Закупівля матеріалів для майстер-класів планується згідно з графіком заходів.

Вартість страхування бізнесу залежить від багатьох чинників, таких як вид діяльності, площа приміщення, розміру обладнання та меблів, наявність охоронної сигналізації, перелік ризиків та форми страхування. У даному випадку психологічна арт-студія є малоризикованим бізнесом, має сигналізацію, тому вартість визначена 8000 грн.

У сфері реклами заплановано витрати близько 40000 грн для старту. Більша частина цієї суми (30 000 грн) буде витрачено на перший день роботи студії, де планується святкове оформлення та проведення майстер-класу з арт-терапії безкоштовно. Такий захід дозволить людям познайомитись зі студією та спробувати формат арт-терапії. Решта суми буде використовуватись для реклами на різних платформах та соціальних мережах. У середньому планується витратити 8000 грн на місяць. Онлайн просування дозволить залучити увагу цільової аудиторії, показати що буде являти собою студія і чому вона потрібна.

У таблиці 2.8 наведено варіанти формування стартового підприємницького капіталу.

Таблиця 2.8

Варіанти формування стартового підприємницького капіталу

№	Статті витрат (елементи стартового капіталу)	Сума, грн	Питома вага, %
1	2	3	4
1	Витрати на реєстрацію (включаючи отримання дозвільної документації)	3300	0,3
2	Орендна плата за оренду приміщення (за 2 місяця)	365 800	34,6
3	Витрати на ремонт приміщення	55 000	5,1
4	Витрати на придбання необхідного устаткування	74 000	6,8

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4
5	Транспортні витрати	10 000	0,92
6	Вартість матеріалів (за 2 місяці)	47 000	4,3
7	Вартість закупівлі товарів за 2 місяці	40 000	3,79
8	Витрати на придбання меблів	182 200	17,2
9	Витрати на придбання комп'ютерної техніки та програмного забезпечення	205 000	19,4
10	Вартість підключення до Інтернет	0	0,00
11	Витрати на проведення рекламних заходів до відкриття бізнесу	40 000	3,66
12	Витрати на придбання реєстратора розрахункових операцій (РРО)	13 000	1,19
13	Витрати на установку охоронної сигналізації	5000	0,46
14	Страховання бізнесу	8000	0,75
15	Інші	10 000	0,92
	У С Ь О Г О	1 086 000	100
	ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ		
1	Власні засоби	586 000	53,9
2	Кредити комерційних банків	500 000	46,1

Джерело: сформовано автором

За даними таблиці 2.8, стартовий капітал, представлений планується у сумі 1 086 000 грн, з яких власних засобів буде у сумі 586 000 грн, а кредитних коштів – на суму 500 000 грн.

Структура витрат проєкту зображені на рис 2.1.

З рис. 2.1 можна зробити висновок, що основні пункти стартових витрат які були враховані включають в себе:

- 1) витрати на оренду приміщення складають 34,6% в загальній сумі витрат;
- 2) витрати на придбання меблів для психологічної студії складають 17,2% в загальній сумі витрат;
- 3) витрати на придбання техніки складають 19,4% в загальній сумі витрат.

Ці три ключові позиції становлять 71,2% в загальній структурі стартового капіталу.

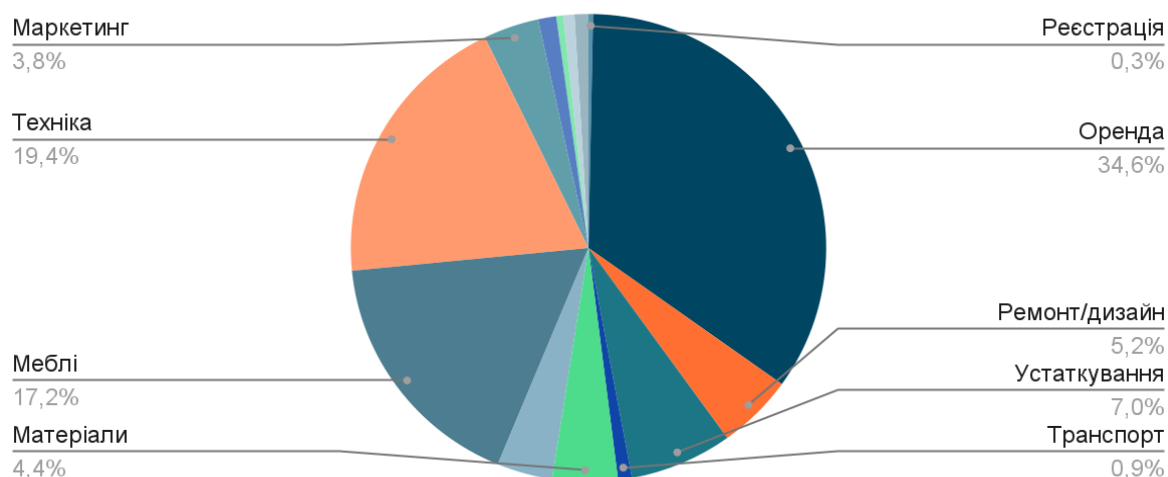


Рис. 2.1 Структура витрат студії.

Джерело: сформовано автором.

З рис. 2.1 можна зробити висновок, що основні пункти стартових витрат які були враховані включають в себе витрати на оренду приміщення (34,6%), витрати на придбання меблів (17,2%) та витрати на придбання техніки (19,4%). Ці три ключові позиції становлять 71,2% в загальній структурі стартового капіталу.

Оскільки за рахунок власних коштів є можливість для покриття 53,9%, що складає 586 000 грн, необхідно звернутися до банку для оформлення кредиту, щоб покрити ще 46,1% від початкових інвестицій. Банком, що надасть кредит було обрано “Сенс Банк”. Станом на травень 2025 року відсоткова ставка становить 31,00%.

У таблиці 2.9 розраховано вартість та строк погашення кредиту.

Розрахувавши у таблиці 2.9 поступове погашення кредиту, можна зробити висновок, що протягом 12-ти місяців буде виплачено кредит на суму 597216 грн, з яких тіло кредиту складає 500000 грн, а сума відсотків – 97216 грн.

Таблиця 2.9

Вартість та строк погашення кредиту

Місяць	Заборгованість за кредитом, грн	Погашення кредиту, грн	Сума відсотку за кредитом, грн	Виплати в місяць, грн
1	500000	35714,29	13164,38	48879,27
2	464285,71	35714,29	11829,75	47544,04
3	428571,42	35714,29	11283,76	46998,05
4	392857,13	35714,29	10343,44	46057,73
5	357142,84	35714,29	9099,80	44814,09
6	321428,55	35714,29	8462,82	44177,11
7	285714,26	35714,29	7279,84	42994,13
8	249999,97	35714,29	6582,19	42296,48
9	214285,68	35714,29	5641,88	41356,17
10	178571,39	35714,29	4246,58	39960,87
11	142857,1	35714,29	3761,25	39475,54
12	107142,81	35714,29	2729,94	38444,23
14	71428,52	35714,29	1880,63	37594,92
14	35714,23	35714,29	909,98	36624,27
Всього	0	500000	97216,24	597216,24

Джерело: створено автором.

Розрахунок матеріальних витрат на місяць та на рік функціонування студії представлено у таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Розрахунок матеріальних витрат за рік функціонування

Стаття матеріальних витрат	Кількість, одиниць	Ціна одиниці, грн	Загальна сума за місяць, грн	Загальна сума за рік, грн
1. Сировина	300	200	60000	720 000
2. Матеріали	100	200	20000	240 000
3. Засоби санітарної гігієни	25	200	5000	60 000
4. Канцелярські товари	10	100	1000	12000
Інші	10	100	1000	12000
Усього			87 000	1 044 000

Джерело: створено автором

Дані таблиці 2.10 показують що потреба студії буде становити 87 000 грн, а загальна сума витрат – 1 044 000 грн. Найбільшу частку витрат будуть становити арт-матеріали та сировина, які будуть використовуватися під час проведення майстер-класів та занять. Також важливою статтею є засоби санітарної гігієни.

У таблиці 2.11 перелічено яких працівників треба найняти та суму заробітної плати по кожному з та без ЄСВ.

Таблиця 2.11

Штатний розклад створюваного СПД

Посада	Кількість посадових ставок	Заробітна плата місяць без ЄСВ, грн	Заробітна плата місяць з ЄСВ, грн
Адміністратор	2,0	20 000	48 800
Психолог	1,0	35 000	42 700
Арт-терапевт для дітей	2,0	35 000	85 400
Арт-терапевт для дорослих	2,0	35 000	85 400
Клінінг-леді	2,0	20 000	48 800
Менеджер соціальних мереж	1,0	20 000	24 400
Бухгалтер	0,25	10 000	12 200
Усього	10,25	285 000	347 700

Джерело: створено автором.

З таблиці 2.11 слідує що, для покриття повного графіка (щоденно по 11 годин) потрібно два адміністратора, з чергуванням позмінно 2/2; один психолог з гнучким графіком для роботи з клієнтами за попереднім записом; два арт-терапевта для дітей та два арт-терапевта для груп дорослих, чергування позмінне; дві клінінг-леді для щоденного прибирання вранці та ввечері для забезпечення санітарно-гігієнічних умов; один менеджер для ведення соціальних мереж і реклами; послуги бухгалтера на умовах часткової зайнятості (аутсорсинг).

Згідно з Податковим кодексом України, амортизації підлягають основні засоби вартістю понад 20 000 грн.

Основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються в господарській діяльності платника податків і мають строк корисного використання не менше одного року [33].

Мінімальні строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів визначені в пункті 138.3.3. ПКУ. Їх тривалість залежить від групи, до якої належать активи:

- земельні ділянки: строк амортизації не встановлено;
- будівлі: амортизуються не менше 20 років;
- машини та обладнання: не менше 5 років;
- транспортні засоби: від 5 років;
- інструменти, інвентар та меблі: строк амортизації не менше 4 років;
- багаторічні насадження: амортизуються не менше 10 років;
- інші основні засоби: від 12 років.

У таблиці 2.12 розраховані амортизаційні відрахування студії за місяць та за рік функціонування.

Таблиця 2.12

Розрахунок амортизаційних відрахувань за місяць та за рік

Основні засоби	Вартість, грн	Кількість, од.	Термін служби, роки	Сума амортизаційн их відрахувань за місяць, грн	Сума амортизаційн их відрахувань за рік, грн
Перегородка	55000	1	10	458,3	5500
Проектор	149500	1	8	1557,2	18687,5
Комп'ютер	40000	1	7	476,2	5714
Стойка адміністрації	40000	1	10	333,3	4000
Модульний стіл	25000	3	5	416,6	5000
Усього	-	-	-	3241,6	38901,5

Джерело: створено автором.

Дані таблиці 2.11 свідчать, що сума амортизаційних відрахувань за рік функціонування новоствореного підприємства планується в сумі 38901,5 грн.

Розрахунок місячних та річних витрат на комунальні послуги для приміщення площею 240 метрів квадратних, у якому передбачена робота за 9:00 до 20:00 щоденно, представлено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Розрахунок витрат за комунальні послуги за місяць та за рік
функціонування СПД

Статті витрат	Тариф, грн	Сума за місяць, грн	Сума за рік, грн
Водопостачання	55	1375	16500
Електроенергія	6	8400	100 800
Опалення	45	10 800	54 000
Зв'язок та інтернет	300	300	3600
Вивіз сміття	200	200	2400
Усього		21 075	177 300

Джерело: сформовано автором.

За даними таблиці 2.12 виходить що основну частину витрат становитиме електроенергія та опалення, що пов'язано з потребами в освітленні, кондиціонуванні, роботі техніки та підтриманні комфортної температури в холодний період. Загальний обсяг щомісячних витрат становитиме 21 075 грн, а річних – 177300 грн, враховуючи сезонність опалення.

Розуміння поточних витрат є важливою складовою управління фінансами підприємства. Це допомагає правильно розподіляти ресурси для оплати праці, оренди приміщень, комунальних послуг, закупівлі матеріалів, маркетингу та інших витрат.

У таблиці 2.13 відображені поточні витрати на рік функціонування психологічної арт-студії.

Таблиця 2.13

Загальні поточні витрати на функціонування студії

Найменування витрат	Витрати за місяць, грн	Витрати за рік, грн	Питома вага %
1. Матеріальні витрати	87000	1044000	12,9
2. Заробітна плата (з ЄСВ)	347700	4172400	51,7
3. Амортизаційні відрахування	3241,6	38899,2	0,5
4. Комунальні платежі	21075	252900	3,1
5. Виплати по кредиту	-	511900	6,3
6. Реклама	8000	96000	1,2
7. Послуги охорони	3000	36000	0,46
8. Оренда приміщення	146300	1755600	21,8
9. Транспортні витрати	3000	36000	0,46
10. Інші витрати	10 000	120000	1,5
Усього	629 316,6	8063699,2	100

Джерело: створено автором.

З таблиці 2.13 видно, що витрати на заробітну плату з ЄСВ займатимуть половину витрат (51,7%), також багато витрат потрібно буде на оренду (21,8%) та матеріали (12,9%).

На рис. 2.2 представлена структура річних поточних витрат на функціонування студії.

З рис 2.2 слідує, що більшу частку поточних витрат на функціонування новоствореної студії займають: заробітна плата працівників психологічної студії з ЄСВ 51,7% від загальної суми поточних витрат; оренда приміщення складає 21,8% від загальної суми і матеріальні витрати складають – 12,9%.

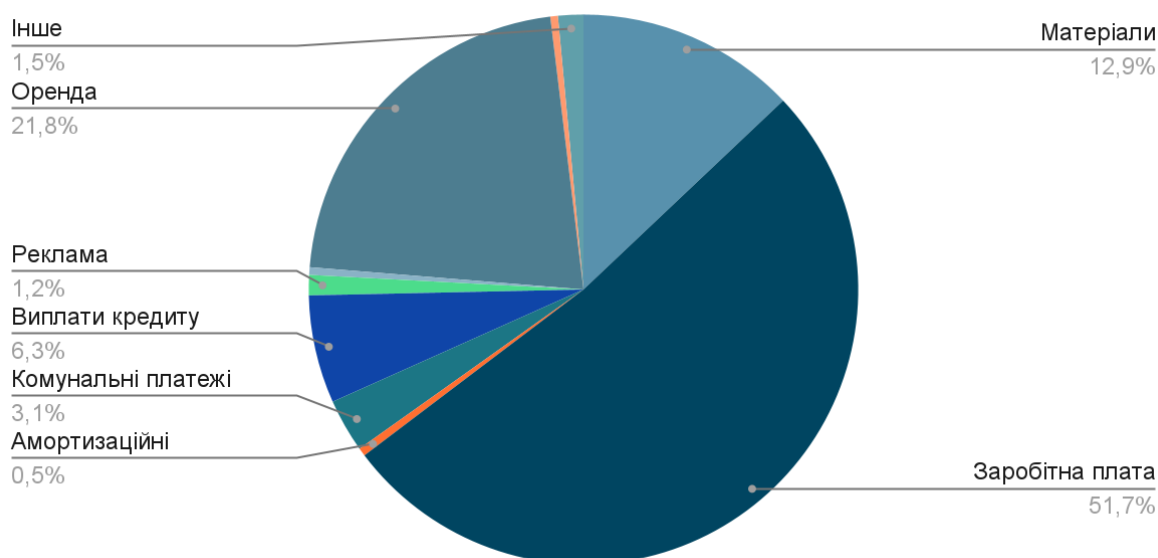


Рис. 2.2. Структура річних поточних витрат на функціонування студії
Джерело: сформовано автором.

Поточні витрати на функціонування психологічної арт-студії також включають: витрати на рекламну кампанію, яка буде проводитися регулярно; витрати на виплату відсотка за кредит; амортизаційні відрахування, та інші непередбачувані витрати.

Висновки до розділу 2.

1. Ринок психологічних і мистецьких послуг в Одесі відзначається наявністю психологів, дитячих студій розвитку та арт-просторів, однак наразі відсутні комплексні формати, які б поєднували психологічну підтримку, арт-терапію, майстер-класи, медитації та курси в одному просторі. Це створює сприятливе середовище для виходу створення нового підприємства з унікальною пропозицією, орієнтованою на широку цільову аудиторію.

2. Підприємство, яке надає психологічні послуги з елементами мистецтва стикається з різними ризиками та має свої сильні та слабкі сторони.

Сформований SWOT-аналіз вказує на те, що «Світ Студіо» має низку стратегічних переваг: об'єднання психології й мистецтва в єдиній концепції,

унікальність окремих послуг (наприклад, курс «Розуміння героїв»), адаптивність до потреб різних вікових груп. Основними викликами є невідомість бренду, складність старту в умовах воєнного часу та залежність від платоспроможності населення. Разом з тим, можливості значно переважають загрози, особливо за умов активної маркетингової стратегії та соціального позиціонування.

PESTEL-аналіз показує, що найбільш вагомими факторами впливу на діяльність студії є соціальні (зростання потреби в ментальному здоров'ї, інтерес до арт-терапії), політичні (воєнний стан, програми підтримки), а також економічні (інфляція, нестабільність витрат населення). Технологічні чинники створюють потенціал для розвитку онлайн-напрямів, а правові та екологічні — визначають потребу в дотриманні стандартів, безпеки та сталого підходу в організації простору.

3. Стартовий капітал для нового підприємства успішно сформовано та розділено між ключовими статтями витрат. Загальна сума стартового капіталу складає 1 086 000 грн. За рахунок власних коштів в розмірі 586 000 (53,9 % від загального стартового капіталу) може бути профінансовано значну частину витрат, зокрема на виробниче обладнання та матеріали. Залишок стартового капіталу у розмірі 500 000 (46,1%) може бути покритий за допомогою кредиту від комерційного банку.

Згідно з проведеним аналізом, поточні витрати психологічної арт-студії на річному рівні складають 8 063 699,20 грн. Це є важливим показником для ефективного фінансового управління та планування бізнесу. Основні статті витрат включають витрати на заробітна плата з обов'язковими внесками до соціальних фондів, які становлять 51,7% від загальних витрат. Значна частина витрат також йде на оренду приміщення (21,8%) та на матеріали (12,9%), що є необхідними складовими діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ВІДКРИТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТУДІЇ

3.1. Оцінка прибутковості проєкту

Місією новоствореної психологічної арт-студії є донести до людей важливість психічного здоров'я. Зробити терапію нормою, трендом для всіх; показати що немає жодних обмежень за віком та статтю. Дати людям можливість жити краще життя, набути спокою, навчитися справлятися зі своїми емоціями, розбиратися в собі та розуміти оточуючих.

Метою студії є організація стійкого підприємства у сфері психологічних і творчих послуг, орієнтованого на задоволення зростаючого попиту населення на емоційну підтримку, самопізнання, розвиток емоційного інтелекту та подолання наслідків психоемоційної напруги.

Проєкт має соціальну спрямованість, що відображено в його місії — донести до суспільства важливість турботи про психічне здоров'я, сприяти популяризації психологічної допомоги як доступної та сучасної практики для людей усіх вікових категорій і соціальних груп. Студія має на меті зруйнувати стереотипи щодо «слабкості» у зверненні до психолога, формуючи культуру осмисленого ставлення до себе та свого емоційного стану через арт-терапевтичні інструменти, творчість, спілкування та підтримку.

Цільовим ринком психологічної арт-студії є населення міста Одеси та передмість – особи різного віку (від 6 років і старше), які мають потребу в психоемоційній підтримці, цікавляться самопізнанням, люблять творчість, хочуть навчитися керувати емоціями, попередити емоційне вигорання або подолати наслідки травматичних подій.

До ключових сегментів цільової аудиторії належать:

- 1) діти та підлітки, які потребують адаптації, розвитку емоційного інтелекту, зниження тривожності;

2) молодь і дорослі з потребою у саморозвитку, емоційній стабільності та самовираженні;

3) ветерани та військові, які повернулися до мирного життя;

4) батьки у пошуку ресурсів для ефективного та усвідомленого виховання;

5) пенсіонери, які шукають соціальну взаємодію, психологічну підтримку та творче самовираження;

6) корпоративні клієнти – це компанії, які зацікавлені у підвищенні емоційної грамотності та стійкості персоналу.

Суміжними ринками для студії є:

1) студія дитячої творчості;

2) сфера неформальної освіти (освітні курси, тренінги з особистісного розвитку);

3) івент-послуги (проведення арт-днів народжень, жіночих зустрічей, виїзних майстер-класів);

4) креативні простори для оренди (короткострокова оренда зали для тренінгів, семінарів);

5) онлайн-послуги (медитації, лекції, консультації в дистанційному форматі).

У межах реалізації проєкту планується орендувати просторе приміщення площею 240 м² у сучасному житловому комплексі KADORR Group, розташованому по вулиці Каманіна, 16-А, в районі Аркадії, одного з найпрестижніших районів міста Одеса.

Обране місцезнаходження матиме низку переваг:

- висока транспортна доступність – зручні під'їзди, близькість до центральних артерій міста;

- розвинена інфраструктура – навколо функціонують кав'ярні, салони краси, магазини, аптеки, навчальні заклади;

- естетичне середовище – у дворі житлового комплексу розміщено фонтан, дитячий та спортивний майданчики, зони відпочинку з альтанками, що створюватиме затишну атмосферу для відвідувачів студії;
- потенціал для залучення клієнтів безпосередньо з ЖК – мешканці комплексу зможуть стати постійною аудиторією студії.

Майбутнє розташування студії відповідатиме не лише функціональним, а й естетичним та стратегічним вимогам бізнесу: воно сприятиме формуванню комфортного простору, який гармонійно поєднується з ідеєю психологічної арт-студії та дозволить ефективно розвивати проєкт у середовищі з високим потенціалом попиту.

Формування плану надання послуг представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

План реалізації послуг

Назва послуги	Ціна одиниці послуги, грн	Обсяг надання послуг в місяць		Обсяг надання послуг в рік	
		одиниць	грн	одиниць	грн
1	2	3	4	5	6
Індивідуальна консультація психолога	1900	30	57 000	360	684 000
Парна консультація	2500	8	20 000	96	240 000
Арт терапія в групі	700	380	266 000	4560	3 192 000
Індивідуальна сесія Арт-терапії	2500	5	12 500	60	150 000
Майстер клас	1200	128	153 600	1536	1 843 200
Корпоративні тренінги	1200/ос	10	12 000	120	144 000
Медитація індивідуальна	800	8	6 400	96	76 800
Медитація в групі	150	56	8 400	672	100 800
Курс “Виховання дітей”	9000	3,3	29 700	40	360 000

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Курс “Розуміння героїв”	7000	3,3	23 100	40	280 000
Курс “Емоційний інтелект”	9000	3,3	29 700	40	360 000
Корпоративний тренінг	1200 грн/ос	10	12 000	120	144 000
Замовлення заходу	1400 грн/ос	15	21 000	180	252 000
Оренда залу	400/год	12	4800	144	57 600
Усього	-	671,9	656 200	8104	7 884 400

Джерело: створено автором

За даними таблиці 3.1 слідує, що запланований обсяг надання послуг новоствореної психологічної студії буде складати 656200 грн в місяць та 7884400 грн в рік.

3.2. Характеристика життєвого циклу проєкту

В таблиці 3.2 представлено життєвий цикл психологічної студії по роках.

Таблиця 3.2

Життєвий цикл проєкту психологічної студії

Рік	Стадія	Опис
1	Ініціація та планування	Аналіз ринку, вибір концепції, бізнес-план, пошук приміщення, ремонт, закупка меблів, запуск реклами
2	Реалізація та стабілізація	Робота студії, розширення клієнтської бази, формування репутації, оптимізація витрат
3	Розвиток	Запуск нових курсів, масштабування, залучення інвесторів, партнерські проєкти
4	Зрілість	Стабільна діяльність, розширення мережі, підвищення прибутковості, соціальні ініціативи
5	Оцінка та оновлення	Оцінка ефективності, оновлення стратегії, можливе переформатування або франшиза

Джерело: створено автором.

У таблиці 3.2 наведено етапи життєвого циклу проєкту, які охоплюють повний шлях реалізації і функціонування проєкту – від підготовчих дій до етапу сталого розвитку. Для кожного етапу визначено ключові завдання, що дозволяє ефективно планувати ресурси, час і відповідальних осіб.

Життєвий цикл охоплює п'ятирічний період: перший рік включає підготовку та запуск, другий – активне становлення на ринку, третій – стабілізацію, четвертий – розширення діяльності, а п'ятий – вихід на нові формати (онлайн-курси, партнерські програми тощо). Такий підхід забезпечує довгострокове планування, стратегічний розвиток та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі.

В таблиці 3.3 представлена діаграма Ганта.

Таблиця 3.3

Діаграма Ганта

Етап	Роки				
	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Рік 4	Рік 5
Ініціація					
Планування					
Реалізація					
Розвиток					
Зрілість					
Оновлення					

Джерело: створено автором

В таблиці 3.3 представлений життєвий цикл проєкту, що охоплює п'ять ключових етапів: від ініціації до оцінки й оновлення.

Для прогнозування обсягів реалізації послуг було взято початковий річний дохід, що планується становити 7 884 400 грн, тривалість життєвого циклу 5 років, щорічне зростання обсягів реалізації на 10%. Коефіцієнт сезонності по кварталах складатиме:

1 квартал – 0,85%;

2 квартал – 1,05%;

3 квартал – 1,20%;

4 квартал – 0,90%.

У таблиці 3.3 представлений розподіл обсягу реалізації за роками функціонування студії з урахуванням сезонності.

Таблиця 3.4

Розподіл обсягу реалізації за роками з урахуванням сезонності

Квартал	Розподіл, %	Обсяги реалізації за роками, грн				
		1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
1 квартал	21,25	1675435	1842979	2027276	2230004	2453004
2 квартал	26,25	2069655	2276621	2504283	2754711	3030182
3 квартал	30,00	2365320	2602852	2862037	3148241	3463065
4 квартал	22,50	1773990	1951389	2146528	2361181	2597299
Всього	100	7884400	8672840	9540124	10494136	11543550

Джерело: сформовано автором.

На основі даних таблиці 3.3 можна зробити висновок, що обсяг реалізації послуг психологічної арт-студії буде розподілятися нерівномірно впродовж року, що обумовлено сезонністю попиту. Найвищі доходи припадуть на третій квартал (30%), що пов'язано з активністю у літній період, відпустками та попитом на творчі та оздоровчі формати дозвілля. Найнижчі показники у першому та четвертому кварталах.

У таблиці 3.5 представлений розрахунок запланованої виручки від реалізації послуг за роками функціонування студії.

Таблиця 3.5

Розрахунок виручки від реалізації послуг

Вид доходу	Частка у загальному доході	Виручка від реалізації за роками, грн				
		1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
Доходи від основної діяльності	95%	7490180	8239198	9063118	9969430	10966373
Поза-реалізаційні витрати	5%	394220	433642	477006	524707	577178
Всього	100%	7884400	8672840	9540124	10494136	11543550

Джерело: сформовано автором.

Щороку планується поступове зростання загального доходу, що буде зумовлено розширенням клієнтської бази, ростом впізнаваності студії, а також загальною тенденцією підвищення попиту на психологічні послуги в умовах соціальної напруги. Планується, що новостворена студія буде функціонувати на єдиному податку третьої групи спрощеної системи оподаткування. У 2025 році ліміт річного доходу складає 8285700 грн (1167 розмірів мінімальної заробітної плати). В перший рік функціонування студії не має перевищення граничного обсягу доходу. В подальшому Національний банк України в оновленому макропрогнозі допускає підвищення мінімальної зарплати вже наступного року. Таке припущення містить базовий сценарій [36]. Тому при плануванні виручки новоствореної студії в розрахунок бралось підвищення мінімальної заробітної плати і як, наслідок, підвищення граничного обсягу доходу.

Згідно з прогнозом, загальний дохід у перший рік складе 7884400 грн, а до п'ятого року 11 543 550 грн, що демонструє стійке зростання прибутковості бізнесу.

На основі представлених даних в таблиці 3.5, видно, що основну частку доходу підприємства складатимуть доходи від основної діяльності – близько 95%, тобто виручка від надання арт-терапевтичних, психологічних, освітніх та творчих послуг. Іншу частину, 5%, формуватимуть позареалізаційні доходи, зокрема надходження від оренди простору для заходів або організації партнерських подій.

Ціноутворення в межах проєкту базуватиметься на ринковому (конкурентному) методі, який передбачає орієнтацію на середні ціни аналогічних послуг у місті Одеса. Для встановлення цін було проведено аналіз тарифів на психологічні консультації, арт-терапію, майстер-класи та курси в існуючих арт-студіях, дитячих центрах та серед приватних фахівців. Ураховано також рівень платоспроможності потенційної цільової аудиторії та рівень сервісу, що пропонується.

Окрім того, застосовано елементи споживчого підходу, коли вартість формується відповідно до цінності послуги для клієнта: унікальність авторських курсів, емоційна користь, комфортне середовище тощо. Запроваджено гнучку систему цін, яка включає групові та індивідуальні тарифи, абонементи, а також соціальні знижки для окремих категорій клієнтів (ветерани, пенсіонери).

Податки ТОВ “Світ Студіо” в місяць становлять:

- єдиний податок – 5% від доходу;
- військового збору – 1% від доходу;

В таблиці 3.6 представлені розрахунки запланованого прибутку і грошового потоку за роками функціонування студії.

Таблиця 3.6

Розрахунки прибутку і грошового потоку за роками функціонування психологічної студії

Рік	Дохід від реалізації, грн	Загальний дохід, грн	Операційні витрати, грн	Податки, грн	Загальні витрати, грн	Прибуток, грн	Грошовий потік, грн
1	7884400	8278620	8063699	494184	8063699	214921	514921
2	8672840	9106482	8628158	541490	8628158	478324	778324
3	9540124	10017130	9232129	593527	9232129	785001	1085001
4	10494136	11018843	9878378	650768	9878378	1140465	1440465
5	11543550	12120728	10569865	713733	10569865	1550863	1850863

Джерело: сформовано автором

Виходячи із таблиці 3.6, новостворена психологічна студія вже з першого року функціонування буде отримувати прибуток. Грошовий потік в перший рік планується у розмірі 514921 грн.

Вже у п'ятому році грошовий потік становить 1850863 грн, що є ознакою життєздатності проєкту в довгостроковій перспективі.

В таблиці 3.7 представлено перелік стейкхолдерів та цілі.

Таблиця 3.7

Перелік стейкхолдерів

Стейкхолдер	Внутрішній/зовнішній	Ранг	Цілі стейкхолдера	Цілі СПД	Результат незадоволеності
Засновниця	Внутрішній	Високий	Отримання прибутку, реалізація ідеї, соціальний вплив	Стійкий розвиток, прибутковість, реалізація місії	Зниження мотивації, фінансові втрати, закриття проекту
Клієнти	Зовнішній	Високий	Якісні послуги, емоційна підтримка, розвиток	Якісні послуги, емоційна підтримка, розвиток	Втрата клієнтів, погані відгуки, зниження прибутків
Працівники	Внутрішній	Середній	Стабільна робота, достойна оплата, професійне зростання	Формування команди, стабільність послуг	Текучість кадрів, зниження якості роботи, внутрішні конфлікти
Постачальники	Зовнішній	Низький	Стабільне замовлення, своєчасна оплата	Якісне забезпечення студії ресурсами	Збої в поставках, затримки в роботі
Орендодавець	Зовнішній	Середній	Своєчасна оплата оренди, належне використання приміщення	Стабільне функціонування в комфортному просторі	Втрата приміщення, розрив договору
Податкова служба	Зовнішній	Середній	Дотримання законодавства, своєчасна звітність	Законна діяльність, відсутність штрафів	Штрафи, перевірки, блокування діяльності
Мешканці ЖК	Зовнішній	Низький	Безпечне сусідство, соціальні ініціативи	Формування позитивного іміджу, розвиток місцевих зв'язків	Скарги, конфлікти, втрата довіри громади

Джерело: сформовано автором.

Аналіз стейкхолдерів проєкту, наведений в таблиці 3.7 дозволив ідентифікувати ключових учасників, що впливають на діяльність студії або залежать від її функціонування. До найвпливовіших належать: засновниця, клієнти та працівники. Їхні інтереси безпосередньо пов'язані з якістю послуг, стабільністю доходу та соціальною місією студії.

Окрім внутрішніх стейкхолдерів, важливу роль відіграють зовнішні: орендодавець, постачальники, державні органи, громада. Неврахування інтересів будь-якої зі сторін може призвести до операційних, репутаційних або юридичних ризиків.

Систематизований підхід до взаємодії зі стейкхолдерами забезпечуватиме проєкту стабільність, передбачуваність і соціальну довіру, що є важливою умовою довготривалого функціонування студії.

3.3. Розрахунок грошового потоку та аналіз показників економічної ефективності проєкту

Розрахунок грошового потоку є важливою частиною фінансового планування, оскільки він дозволяє оцінити реальну платоспроможність підприємства – здатність своєчасно покривати витрати, виплачувати зарплати, податки, обслуговувати борги та інвестувати в розвиток.

Грошовий потік відображає фактичний рух коштів – те, скільки грошей реально надходить на рахунок підприємства та скільки витрачається. Це дозволяє виявити фінансові ризики ще на етапі планування і вчасно коригувати стратегію.

Для новоствореної студії, позитивний грошовий потік має критичне значення, оскільки забезпечує стабільність функціонування, можливість закупівель, утримання персоналу та фінансування реклами. Крім того, грошовий потік є основним показником для потенційних інвесторів або банків

при ухваленні рішень щодо фінансування. В таблиці 3.8 представлений розрахунок грошового потоку.

Таблиця 3.8

Рахунок прибутку та грошового потоку за роками функціонування студії

Показники	За роками, грн				
	1-ий рік	2-ий рік	3-ій рік	4-й рік	5-й рік
1. Виторг від реалізації продукції (послуг)	7884400	8672840	9540124	10494136	11543550
2. Позареалізаційні витрати	394220	433642	477006	524707	577178
4. Всього доходи	8278620	9106482	10017130	11018843	12120728
5. Поточні витрати	8063699	8628158	9232129	9878378	10569865
6. Фінансовий результат (прибуток/збиток)	214921	478324	785001	1140465	1550863
8. Грошовий потік	514921	778324	1085001	1440465	1850863

Джерело: створено автором.

На основі розрахунків таблиці 3.8 видно, що проєкт психологічної арт-студії поступово буде переходити від етапу запуску до стабільної фази прибутковості.

У перший рік, завдяки включенню позареалізаційних доходів, студія демонструватиме позитивний фінансовий результат (214 921 грн) вже з першого року діяльності. У наступні роки прибуток зростає стабільно, і до п'ятого року чистий прибуток становить 1 550 863 грн.

Грошовий потік також залишається позитивним упродовж усього життєвого циклу проєкту, що свідчить про добру платоспроможність і фінансову стійкість бізнесу. Це забезпечує можливість реінвестування у розвиток, розширення команди або простору та впровадження нових послуг.

У таблиці 3.9 наведений розрахунок показників комерційної ефективності проєкту.

Таблиця 3.9

Розрахунок дисконтованого грошового потоку від реалізації проєкту

Показники	За роками, грн					
	Підготовчий період	1-й рік	2-й рік	3-й рік	4-й рік	5-й рік
1. Ставка дисконтування (%)	-	24	24	24	24	24
2. Стартовий капітал	438700	0	0	0	0	0
3. Виторг від реалізації послуг	0	7884400	8672840	9540124	10494136	11543550
4. Позареалізаційні доходи	0	394220	433642	477006	524707	577178
5. Всього доходів	0	8278620	9106482	10017130	11018843	12120728
6. Поточні витрати	0	8063699	8628158	9232129	9878378	10569865
7. Грошовий потік від реалізації проєкту	0	514921	778324	1085001	1440465	1850863
8. Дисконтований грошовий потік від реалізації проєкту	0	415258	508708	568540	454283	549993

Джерело: створено автором.

Проведений у таблиці 3.9 розрахунок демонструє, що у перший рік грошовий потік планується у сумі 415258 грн, що зумовлено одноразовими стартовими інвестиціями. що вже з другого року реалізації арт-студія генеруватиме стійкий позитивний грошовий потік, а у п'ятому році він досягне 1 550 863 грн. Дисконтований грошовий потік, який враховує зміну вартості грошей у часі при ставці 24%, також зросте від 415258 грн у другому році до 623 257 грн у п'ятому.

Результати економічної ефективності проєкту представлено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10

Показники економічної ефективності проєкту

Показник	Значення
Ставка дисконтування, %	24,0
Період окупності з дисконтом (PBP) (міс., рік)	2 роки
Середня норма рентабельності (ARR) %	170,09
Чистий приведений дохід (NPV), грн	1 773 219
Індекс прибутковості (PI), коефіцієнт	270,09
Внутрішня норма рентабельності (IRR), %	70,07

Джерело: створено автором.

У таблиці 3.9 представлені розрахунки показників економічної доцільності створення психологічної студії. Надамо характеристику цим показникам.

Чиста поточна вартість (NPV) є ключовим показником оцінки економічної ефективності проєкту. Її значення визначає, наскільки великі грошові потоки з проєкту, скориговані на дисконт, перевищують витрати, тобто чи забезпечують прибуток або окупність інвестицій. NPV обчислюється як різниця між дисконтованими грошовими потоками проєкту і витратами. Цей показник вказує на сучасну вартість потоку грошей з проєкту, що є основою для розрахунку інших показників ефективності, таких як внутрішня норма прибутковості та індекс прибутковості. Розраховується даний показник за формулою 3.1 [2]:

$$NPV \sum_{t=1}^n \left(\frac{B(t)-C(t)}{(1+i)^n} \right) = \sum_{t=1}^n \left(\frac{R(t)}{(1+i)^n} \right) = \sum_{t=1}^n R(t)V^n = \quad (3.1)$$

$$= \frac{(-223779)}{(1+0.20)^1} + \frac{478324}{(1+0.20)^2} + \frac{785001}{(1+0.20)^3} + \frac{1140465}{(1+0.20)^4} + \frac{1550863}{(1+0.20)^5} - 438700 =$$

$$-186483 + 332169 + 454283 + 549993 + 623257 - 438700 = 1\,773\,219 \text{ (грн)}$$

Чиста поточна вартість (NPV) проєкту становить 1 773 219 грн (NPV>0), що свідчить про перевагу сукупної теперішньої вартості очікуваних грошових надходжень над інвестиційними витратами. Це вказує на створення значної економічної цінності проєктом.

Другим важливим показником є внутрішня норма прибутковості. Цей показник визначається як значення внутрішньої норми прибутковості (IRR), яке порівнюється зі ставкою капіталізації (СС) або вартістю капіталу, який був вкладений у проєкт. Якщо значення IRR перевищує СС, це означає, що проєкт вигідний і його можна прийняти. У даному випадку СС прийнято за 20%.

Розраховується даний показник за формулою 3.2 [2]:

$$IRR = r^1 + \frac{NPV(r^1)}{NPV(r^1) - NPV(r^2)} \times (r^2 - r^1) = 70,07 \% \quad (3.2)$$

Виходячи з формули внутрішньої норми прибутковості IRR складає 70,07%, що перевищує ставку дисконтування 24%. Це свідчить про прибутковість проєкту та його здатність забезпечити прибутковість в майбутньому.

На основі проведених розрахунків основних фінансово-економічних показників можна зробити висновок, що проєкт психологічної арт-студії є економічно обґрунтованим, прибутковим та доцільним до реалізації.

Розрахований показник чистого приведенного доходу (NPV) становить 1 1773219 грн, що свідчить про суттєвий приріст вартості бізнесу протягом життєвого циклу проєкту. Позитивне значення NPV означає, що дисконтовані доходи перевищують інвестиційні витрати, отже, проєкт має фінансову доцільність.

Індекс прибутковості (PI) дорівнює 270,09, що підтверджує високу рентабельність проєкту: кожна вкладена гривня приносить понад чотири гривні дисконтованого доходу.

Показник внутрішньої норми рентабельності (IRR) становить 70,07%, що суттєво перевищує прийняту норму дисконтування (24%). Це означає, що проєкт здатен генерувати прибуток із великим запасом фінансової стійкості.

Середня норма рентабельності (ARR) знаходиться на рівні 170,09%, що свідчить про високу окупність інвестицій протягом середньої тривалості життєвого циклу.

Дисконтований період окупності проєкту становить 2 роки, що є прийнятним показником для малого бізнесу у сфері послуг.

Загалом, всі основні показники перевищують нормативні значення та підтверджують, що проєкт є ефективним, інвестиційно привабливим і перспективним у реалізації.

3.4. Аналіз можливих ризиків та планування заходів щодо їх запобігання

Аналіз ризиків підприємницькій діяльності є важливим етапом в будь-якому проєкті.

Ризик – це можливість виникнення подій, які можуть негативно вплинути на результати діяльності. Ідентифікація ризиків перед початком проєкту або діяльності дозволяє зрозуміти, які небезпеки можуть виникнути, та готуватися до них. Це сприяє зменшенню рівня невизначеності, дозволяє планувати дії на випадок ускладнень та приймати обґрунтовані рішення.

Розуміння потенційних ризиків допомагає ефективніше управляти проєктом і зменшує його вразливість перед можливими негативними наслідками.

Для характеристики впливу ризиків у таблиці 3.11 було сформовано реєстр ризиків для даного проєкту.

Таблиця 3.11

Реєстр ризиків проекту

Номер ризику	Опис	Оцінка ймовірності	Оцінка впливу	Інтегральна оцінка	Стратегія	Дії
1	Загострення воєнної ситуації	4	5	20	Уникнення/страхування	Наявність укриття поблизу студії, інформування клієнтів, гнучкий графік, страхування майна
2	Нестабільність попиту через фінансову кризу	3	4	12	Зниження	Зниження Гнучка цінова політика, сезонні знижки, онлайн-продукти
3	Конкуренція збоку психологів фрілансерів	3	3	9	Прийняття/конкурентна перевага	Розвиток Унікальної Торгової Пропозиції (УТП), SMM, партнерські програми
4	Кадрові ризики	2	4	8	Зниження/резерв	Формування резерву кадрів, мотивація персоналу, навчання

Джерело: створено автором

Аналізуючи таблицю 3.11, можна зробити висновок, що студія, так як і будь-яка інша студія, стикатиметься з ризиками, які певним чином можуть на неї вплинути. У результаті проведеної ідентифікації та оцінки ризиків, що супроводжуватимуть реалізацію проекту відкриття студії, було виділено чотири основні категорії ризиків: зовнішні (воєнні дії), ринкові (нестабільність попиту), конкурентні (активність фрилансерів) та внутрішні (кадрові втрати). Для кожного з ризиків проведено кількісну оцінку за критеріями ймовірності

виникнення та впливу на проєкт, на основі чого обчислено інтегральну оцінку ризику.

Найвищу загрозу становить ризик, пов'язаний із воєнною ситуацією в регіоні (інтегральна оцінка 20), який потребує стратегій уникнення та готовності до форс-мажорів. Інші ризики, зокрема ринкова нестабільність (оцінка 12) та кадрові проблеми (оцінка 8), класифікуються як середні за рівнем впливу і можуть бути пом'якшені шляхом диверсифікації послуг, гнучкого підходу до цінової політики та належної системи мотивації персоналу.

Для кожного ризику було запропоновано відповідну стратегію реагування (зниження, уникнення, прийняття) та конкретні дії, спрямовані на зменшення потенційних втрат. Це забезпечує можливість системного управління ризиками на різних етапах життєвого циклу проєкту та сприяє підвищенню загальної стійкості та адаптивності бізнесу до змін у зовнішньому середовищі.

Застосування структурованого підходу до управління ризиками дозволяє проєкту ефективно готуватись до можливих негативних сценаріїв і зменшити вплив несприятливих факторів на результативність діяльності арт-студії.

Висновок до розділу 3.

1. На основі проведених розрахунків встановлено, що реалізація проєкту з відкриття психологічної арт-студії в місті Одеса є економічно доцільною та фінансово вигідною. Загальна сума прибутку від реалізації послуг у перший рік становить 7 884 400 грн з тенденцією до щорічного зростання на 10–11%, що показують прогнозами виручки на наступні 5 років.

2. Запланований обсяг реалізації послуг психологічної арт-студії буде розподілятися нерівномірно впродовж року, що обумовлено сезонністю попиту. Найвищі доходи припадуть на третій квартал (30%), що пов'язано з активністю у літній період, відпустками та попитом на творчі та оздоровчі формати дозвілля. Найнижчі показники у першому та четвертому кварталах.

Основну частку доходу підприємства складатимуть доходи від основної діяльності – близько 95%, тобто виручка від надання арт-терапевтичних, психологічних, освітніх та творчих послуг. Іншу частину, 5%, формуватимуть позареалізаційні доходи, зокрема надходження від оренди простору для заходів або організації партнерських подій.

3. У ході оцінки ефективності проекту було розраховано основні фінансові показники: NPV (чистий приведений дохід) – 1 773219 грн; PI (індекс прибутковості) – 270,09; IRR (внутрішня норма рентабельності) – 70,07%; ARR (середня норма рентабельності) – 170,09%; дисконтований період окупності – 2 роки.

Зазначені показники свідчать про високу прибутковість проекту, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість навіть за умов високої вартості оренди приміщення та початкових інвестицій.

4. Проведено аналіз основних ризиків, серед яких: воєнні дії в регіоні; нестабільність попиту через економічні фактори; конкуренція з боку інших студій та приватних психологів; кадрові ризики.

Для кожного ризику розроблено стратегії реагування та дії з мінімізації їх впливу. Серед них: створення фінансового резерву, страхування, гнучка маркетингова політика, розвиток Унікальної Торгової Пропозиції (УТП), формування лояльної команди фахівців.

Тож реалізація проекту має усі передумови для стабільного розвитку та окупності в середньостроковій перспективі, а також відповідає сучасним суспільним потребам у сфері психологічного добробуту населення.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджуються теоретичні, методичні та прикладні аспекти започаткування власної справи у сфері психологічного здоров'я та зроблено наступні висновки.

1. Актуальність створення психологічної арт-студії полягає в тому, що в умовах війни, соціальної нестабільності та економічного напруження в Україні суттєво зростає рівень психологічного навантаження на населення. Люди перебувають у стані тривалого стресу, тривожності, втрати життєвих орієнтирів, однак далеко не всі готові звертатися до класичних форм психологічної допомоги. Часто це пов'язано з недовірою, стигматизацією психологічних проблем або внутрішнім запереченням власних потреб.

Попит на послуги, що сприяють психоемоційній підтримці, зростає, але наявні на ринку пропозиції не повністю відповідають запиту населення, особливо в частині непрямих, ненав'язливих форматів роботи над емоційним станом. У зв'язку з цим арт-терапія, яка поєднує творчість і психологічне опрацювання, є перспективним та затребуваним методом. Проте пропозиція таких послуг в Одесі залишається обмеженою і немає закладу, який би надавав послуги сеансів арт-терапії.

Заплановане відкриття арт-студії, що надаватиме комплекс послуг – від індивідуальної арт-терапії до курсів емоційного інтелекту та групових медитацій – має на меті задовольнити цю незаповнену нішу, запропонувати нову якість допомоги та сприяти загальному покращенню ментального клімату в суспільстві.

2. Дослідження основних вимог до відкриття психологічної арт-студії засвідчило необхідність дотримання законодавчих, професійних та технічних норм для ефективного функціонування бізнесу.

Новостворена психологічна арт-студія буде функціонувати за КВЕД-2010: Клас 86.90 “Інша діяльність у сфері охорони здоров'я”; Група 90.0 “Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг”.

Планується дотримуватись всіх вимог відповідно до Закону України "Про систему охорони психічного здоров'я". Психологи та арт-терапевти, що будуть працювати у студії повинні мати вищу освіту та пройти міжнародну сертифікацію. Ліцензування у даному форматі студії не потрібно.

Перед відкриттям буде приміщення студії буде перевірено на відповідність санітарно-епідеміологічним та протипожежним вимогам.

3. Планується, що новостворена психологічна арт-студія буде функціонувати як юридична особа. Організаційно-правовою формою діяльності психологічної арт-студії обрано товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) і буде мати назву "Світ Студіо". Функціонувати психологічна арт-студія буде на спрощеній системі оподаткування, третя група з єдиним податком 5% та 1 % військового податку від доходу.

Функціонувати психологічна арт-студія ТОВ "Світ Студіо" буде за юридичною адресою: вул. Каманіна 16-А/5, м. Одеса.

4. Ринок психологічних і мистецьких послуг в Одесі відзначається наявністю психологів, дитячих студій розвитку та арт-просторів, однак наразі відсутні комплексні формати, які б поєднували психологічну підтримку, арт-терапію, майстер-класи, медитації та курси в одному просторі. Це створює сприятливе середовище для виходу створення нового підприємства з унікальною пропозицією, орієнтованою на широку цільову аудиторію.

5. Підприємство, яке надає психологічні послуги з елементами мистецтва стикається з різними ризиками та має свої сильні та слабкі сторони.

Сформований SWOT-аналіз вказує на те, що «Світ Студіо» має низку стратегічних переваг: об'єднання психології й мистецтва в єдиній концепції, унікальність окремих послуг (наприклад, курс «Розуміння героїв»), адаптивність до потреб різних вікових груп. Основними викликами є невідомість бренду, складність старту в умовах воєнного часу та залежність від платоспроможності населення. Разом з тим, можливості значно переважають

загрози, особливо за умов активної маркетингової стратегії та соціального позиціонування.

PESTEL-аналіз показує, що найбільш вагомими факторами впливу на діяльність студії є соціальні (зростання потреби в ментальному здоров'ї, інтерес до арт-терапії), політичні (воєнний стан, програми підтримки), а також економічні (інфляція, нестабільність витрат населення). Технологічні чинники створюють потенціал для розвитку онлайн-напрямів, а правові та екологічні — визначають потребу в дотриманні стандартів, безпеки та сталого підходу в організації простору.

6. Стартовий капітал для нового підприємства успішно сформовано та розділено між ключовими статтями витрат. Загальна сума стартового капіталу складає 1 086 000 грн. За рахунок власних коштів в розмірі 586 000 (53,9 % від загального стартового капіталу) може бути профінансовано значну частину витрат, зокрема на виробниче обладнання та матеріали. Залишок стартового капіталу у розмірі 500 000 (46,1%) може бути покритий за допомогою кредиту від комерційного банку.

Згідно з проведеним аналізом, поточні витрати психологічної арт-студії на річному рівні складають 8 063 699,20 грн. Це є важливим показником для ефективного фінансового управління та планування бізнесу. Основні статті витрат включають витрати на заробітна плата з обов'язковими внесками до соціальних фондів, які становлять 51,7% від загальних витрат. Значна частина витрат також йде на оренду приміщення (21,8%) та на матеріали (12,9%), що є необхідними складовими діяльності підприємства.

7. На основі проведених розрахунків встановлено, що реалізація проєкту з відкриття психологічної арт-студії в місті Одеса є економічно доцільною та фінансово вигідною. Загальна сума доходу від реалізації послуг у перший рік становить 7 884 400 грн з тенденцією до щорічного зростання на 10–11%, що показують прогнозами виручки на наступні 5 років.

8. Запланований обсяг реалізації послуг психологічної арт-студії буде розподілятися нерівномірно впродовж року, що обумовлено сезонністю попиту. Найвищі доходи припадатимуть на третій квартал (30%), що пов'язано з активністю у літній період, відпустками та попитом на творчі та оздоровчі формати дозвілля. Найнижчі показники у першому та четвертому кварталах.

Основну частку доходу підприємства складатимуть доходи від основної діяльності – близько 95%, тобто виручка від надання арт-терапевтичних, психологічних, освітніх та творчих послуг. Іншу частину, 5%, формуватимуть позареалізаційні доходи, зокрема надходження від оренди простору для заходів або організації партнерських подій.

9. У ході оцінки ефективності проєкту було розраховано основні фінансові показники: NPV (чистий приведений дохід) – 1 773219 грн; PI (індекс прибутковості) – 270,09; IRR (внутрішня норма рентабельності) – 70,07%; ARR (середня норма рентабельності) – 170,09%; дисконтований період окупності – 2 роки.

Зазначені показники свідчать про високу прибутковість проєкту, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість навіть за умов високої вартості оренди приміщення та початкових інвестицій.

10. Проведено аналіз основних ризиків, серед яких: воєнні дії в регіоні; нестабільність попиту через економічні фактори; конкуренція з боку інших студій та приватних психологів; кадрові ризики.

Для кожного ризику розроблено стратегії реагування та дії з мінімізації їх впливу. Серед них: створення фінансового резерву, страхування, гнучка маркетингова політика, розвиток Унікальної Торгової Пропозиції (УТП), формування лояльної команди фахівців.

Тож реалізація проєкту має усі передумови для стабільного розвитку та окупності в середньостроковій перспективі, а також відповідає сучасним суспільним потребам у сфері психологічного добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рогальська-Яблонська І. П., Дудник Н. А. Теорія і практика арт-терапії: навчально-методичний комплекс. Умань : Алмі, 2014. 328 с.
2. Проектний аналіз: навчальний посібник /за ред. проф. Карпова В.А. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 320 с.
3. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч.посіб/ за заг. ред. д.е.н. Н.В. Сментини. Київ, 2019. 320 с.
4. Доброва Н. В., Сментина Н.В. Інструменти активізації підприємницького середовища на мезорівні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка»*. 2019. № 12(40). С.35–41. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7841/1/7.pdf> (дата звернення: 02.05.2025).
5. Доброва Н.В., Райлян О.Г. Основні критерії вибору організаційно-правової форми підприємницької діяльності. *Наукові перспективи: журнал*. 2021. № 10 (16). 447 с. С. 303 – 315. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10\(16\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-10(16)) (дата звернення: 02.05.2025).
6. Траченко Л.М., Доброва Н.В. Процесний підхід у формуванні операційної діяльності підприємств. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2021. Випуск 64. С. 82-87. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=tMwDkecAAAAJ&citation_for_view=tMwDkecAAAAJ:iH-uZ7U-co4C (дата звернення: 02.05.2025).
7. Основи бізнесу: навч. посіб/за ред. Н.В. Сментини. Харків: «Діса плюс», 2021. С. 238 - 339.
8. Захарченко Н.В., Доброва Н.В., Фіалковська А.А. Чинники впливу на прийняття господарських рішень у підприємницькій діяльності в умовах воєнного стану. *Review of transport economics and management: зб.наук. праць*. Дніпро: Український державний університет науки і технологій

(Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка Всеволода Лазаряна), 2023. Випуск 9(25). 156 с. С. 21–26. DOI: <http://pte.diit.edu.ua/issue/view/16512> (дата звернення: 02.05.2025).

9. Сачинська Л. Сучасний стан та проблеми розвитку підприємства в Україні. *Економічні науки. Наукові записки Хмельницького національного університету*. 2023. №3. С. 45-48. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/06/2023-318-7.pdf> (дата звернення: 02.05.2025)

10. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб: Закон України від 09.01.2025 року № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

11. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні: Закон України від 13.09.2024 № 12030 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

12. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012р. № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>. (дата звернення: 02.05.2025).

13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

14. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>. (дата звернення: 02.05.2025).

15. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення: 02.05.2025) .

16. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>. (дата звернення: 02.05.2025).

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>. (дата звернення: 02.05.2025).

18. Податковий Кодекс України від 2.12.2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 02.05.2025).

19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 02.05.2025).

20. Гаєвська Л.М., Марченко О.І. Підприємницька діяльність : підручник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 500 с. URL: file:///D:/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8/3699_IR.pdf (дата звернення: 02.05.2025).

21. Класифікація організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ). Бухгалтер бюджетної установи : веб-сайт. URL: <https://buhgalter.com.ua/dovidnik/kspovo/kopfg/> (дата звернення: 02.05.2025).

22. Українці стали втричі частіше звертатися з питань психічного здоров'я до сімейного лікаря. Міністерство охорони здоров'я України. Дія : офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/uk/ukrayinci-stali-vtrichi-chastishezvertatisya-z-pitan-psihichnogo-zdorov-ya-do-simejnogo-likarya> (дата звернення: 02.05.2025)

23. Підтримка ментального здоров'я в часи війни. Національний інститут стратегічних досліджень. НІСД. Національний інститут стратегічних досліджень : веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-mentalnoho-zdorovya-v-chasy-viyny> (дата звернення: 29.04.2025)

24. Скрипник Л. Еволюція стану українців: Як змінився ринок психологічних послуг за останні п'ять років. NV : веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/poslugi-psihologa-yak-zrostayut-cini-ta-popit-v-ukrajini-z-pochatku-viyni-novini-ukrajini-50467282.html> (дата звернення: 02.05.2025)
25. Студія живопису і рисунку. Artym`s lab : веб-сайт. URL: <https://artymslab.com> (дата звернення: 02.05.2025).
26. Психологічна студія «Взаємодія». Взаємодія. Психологічна студія: веб-сайт. URL: <https://vzaemodia.com/about-us/> (дата звернення: 02.05.2025)
27. Будинок творчих майстер-класів, дозвілля та гарного настрою для дорослих та дітей. Будинок творчості St Magic Arthttps : веб-сайт. URL: <https://st-magicart.com> (дата звернення: 02.05.2025).
28. Психологи для особистої терапії в м. Одеса. Rozmova. Платформа ментального здоров'я: веб-сайт. URL: <https://www.rozmova.me/psykholohy-ta-psykhoterapevty/odesa/personal> (дата звернення: 02.05.25).
29. Щоденний інформаційний лист від Трендів. Google Trends : веб-сайт. URL: <https://trends.google.com.ua/trends/> (дата звернення: 10.02.2025)
30. Impreza artystyczna. Mara art-studio : веб-сайт. URL: <https://www.mara-warsztaty.pl/pl/artparty> (дата звернення: 02.05.2025)
31. Adrian Hill, UK founder of Art Therapy by Morgan Bus. London Art Therapy Centre. : веб-сайт. URL: <https://arttherapycentre.com/adrian-hill-uk-founder-art-therapy-morgan-bush-intern/> (дата звернення: 02.03.2025)
32. The Adamson Collection: illustrations of mental illness or a testament to spontaneous artistic expression? National library of Medicine : веб-сайт. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC4898145/> (дата звернення: 02.03.2025)
33. Терміни амортизації основних засобів у податковому обліку. Головне управління ДПС в Івано-Франківській області: офіційний веб-сайт. URL: <https://if.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/437911.html> (дата звернення: 02.05.25).

34. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf (дата звернення: 01.05.25).

35. Керування психосоціальними ризиками на роботі – стандарт ISO 45003:2021. Управління охороною здоров'я та безпекою праці. Психологічне здоров'я та безпека на виробництві. Настанови з керування психосоціальними ризиками»: [Чинний від 2023-06-30]. Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці : офіційний веб-сайт. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/keruvannia-psykhosotsialnymy-ryzykamy-na-roboti-standart-iso-45003-2021/#> (дата звернення: 03.05.2025).

36. Чи зросте мінімалка у 2026 році. НБУ оприлюднив прогноз. 7eminar : веб-сайт. URL: <https://7eminar.ua/news/7229-ci-zroste-minimalka-u-2026-roci-nbu-oprilyudniv-prognoz> (дата звернення 03.05.25).